Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIхкета!

СЕРЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дениз ★ ШОАТТА, 15 АПРЕЛЬ, 1989 ШУ. ★ № 46 (7703). ★ Мах 3 кеп.

Фоторепортаж

Укх деношка «Грознефтемаш» яхача завода инструментальни участка бригадира Волков Юрий Степановича (шоллагIча сурта тIа) 50 шу дизад. Нах хьогаргболаш вахар а, кхеъ а я цу сага... Уйла ела оаш: ший вахара 31 шу дIаденнад Волкова цхьан предприятена, цхьан коллектива.

Юрий Степановича кулгалдеш йолча бригаде 19 саг ва. Коллектив хьалхалаттачарех йолга, моллагIа йола производствени халонаш лоаш, хIара бетта цхьан беттан ах беттан лаьрхIа йола программа кхоачаш еш из йолга ала дезий-хьогI?

Бригадана хьалхашка латта декхараш аттачарех дац, цу дукха йоакха йоацача коллектива балхах тийша я бIарчча завод.

Укхаза хьаеш я технологически оснасткеи инструменти, штампаши тайп-тайпара материалаши. Оснасткеи цхьаьца йола оатхалаши укхаза тоаю, цул совгIа, керда изделеш хьаяра технологи а укхаза кийчъю.

Къахьегама тIера волаш эшача хана гIо-новкъостал де кийча волаш из хиларах, Волкова сий ду — из хержав заводской профсоюзий комитета члеллалла а, цехкома председателалла а.

МоллагIа ше деш дола гIулакх дика деш а, къахьегама тIера а хиларах къаьстта белгал я крановщицай бригадир Шовхалова Зоя (цхьоалагIча сурта тIа) а. Из атта кхетаде йиш я — кранаша деза мухьаш дIанхьан кхухьаш хиларах беш бола болх цIенхашгта а теркам тIабахийта а бе беза.

Производства передовикаща цхьан мутIарах я транспортировщица Эдилова Роза (кхоалагIча сурта тIа) а. 20 шу совгIа да из укх заводе болх беш йола. Шийа професси дика яйза хиларах, таро хул цун шийа балха заданеш тIехкхоачашде.

А. УЛАЕВ.
И. ПЛИЕВА сурташ.

Ха зехьа ца йоаеш

БIаьстан гота балхаш ма хулла сихагIа, толашагIа йолча агротехнически ханашка чакхдахара Наурски района «Россия» колхоза механизированни бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха я У. Умарова кулгалду цхьоалагIа яр.

Март бетта тоъал йIайха йолаш йийкха лаьттача деноех пайда а эцаш, лоацача механизатораша 300 гектар хана дIабийра цу коллектива гаргта хулача кхай тIа доакъара лаьрхIа горохаца цхьана кен, тIаккха фуна лаьрхIа 275 гектара тIа къаьст-къаьста горохи кеш.

Из болх беш геттара овсаре къахьийгар сеяльщикашца Иноземцев Анатолеца, Золотов Сергейца, Чаплыгин Николайца цхьана трактористa Газнев Iийсас, хIаьта бIаьсти юв культураш дIаера лаьтта кийчдеш Курило Николайс, Ирха Сергейс, Исаев Адама, кхычар.

Ялата хьажкIаш, генараш дIадуврдола лаьтта кийчдеш ба уж хIанз. Балха нормаш хаддаза 40—50 процент тIехкхоачашъю.

Х. МАГОМЕТОВ.

22 АПРЕЛЕ—ЛЕНИНСКИ КОММУНИСТИЧЕСКИ СУББОТНИК

Низ кхобергбац

Дог айденна тIайийцар Ачхой-Мартановски района наькъаш тоадеча гIишлон участко 22 апреле ерригсоюзни коммунистически субботник чакхдаккха, аьнна бавь тIахьехам. Цу дийнахьа дергдолчоа хьалхе а план оттаьй.

Къахьегама цIейна юкъе дакъа лоацаргда 60 саго. Шоай дийнахьара балха нормаш тIехкхоачашъе дош деннад царех хIаране. Арахеца продукци а дикка дукхагIа хилийта лаьрхIад, массазарча деношка хулачул. Инженерно - технически болхлоша тоадергда контора ков, гаьнашта кIир тохаргъя, лостам бергба коа-карта.

— ХIара шера доккха цIей санна тIаэц оаха В. И. Ленин ваь ди, — йоах ДРСУ начальника С. Яхиханова. — Укх шера а цу денна хетадаьча субботнике дакъа ца лоацаш цхьаккха саг вусаргвац. Цунна дика кийчденнад тхо.

Цу дийнахьа болх баь даккха лерхIа 350 сом шийтталагIча пятилетка фонде дIалургда.

В. КУРБАНОВ.

Къахьегама цIей

Сийлахьча баьччан В. И. Ленина хьалхле а йолаш дIадоладенна дола субботникаш чакхдахара гIулакх хIара шера доккхагIа маIан лоархIаш, дукхагIа терко еш дIадодаш да.

Коммунистически субботник чакхдаккхара хIанзе а кийчо еш ба М. Д. Миллионщикова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта института болхлойи студенташи а. ВIашагIъеллай цу гIулакха лаьрхIа йола штаб. Цунна кулгалхо хержав хьинар дола коммунист мехкдаьттеи гази йоаллача моттигашта эксплуатаци яреи уж тахкареи кафедра лабораторе заведующи вола Рыженко Юрий Иванович.

Штаба заседане дийца, вIаштIехьдаьккхад субботник долча дийнахьа института дешара кхаь корпусеи царна гонахьарча доазон тIеи лостамаш де. Зданешна кораш, наIараш, уйнаш дилла, банкха безачара дом баьккха цIено е.

Иштта лаьрхIад Тбилисски улицагIара нефтепромысловя факультета полигон цхьалхаяьккха, цIенъе.

Студенташ лостам беш хургба шоаш чуIеш болча Двореца а общежите а гонахьа ягIача гаьнашта кIир тохаш, гонахьара лаьтта оахкаш балхаш дергда цар.

Цул совгIа, штабо лаьрхIад С. М. Кирова цIерагIча парке гаьнаш аьхка, кIир теха, новраш хьекха лостам бе.

ХIаьта заводской районерча института мастерскешка а эшаш дола балхаш дергда кагирхоша.

Института юхе биса болхлой шо-шоай балха моттигашка балхаш деш хургба.

Иштта безаме, музыкаца, къахьегамца балха цIей чакхдаккха лаьрхIад мехкдаьтта института студенташа.

Т. ХАШАГУЛЬГОВА.

Шоай лоIамагIа къахьегаргда

Тахан вай мехка дерригa а адамий шоай доалахьа дIаденнача хана дика дегIаенай студенчески самоуправлени а.

Цудухьа Ленински коммунистически субботник чакхдаккхара Л. Н. Толстойя цIерагIча паччахьалкхен университете вIашагIъеллача штабо лаьрхIар де дезача гIулакхий доазонаш хоада а дь, дерригa а студентий шоай мукъагIа дIадала.

Из дацар боккхагIбараш цхьаккха а ца деш совца беза, яхилга.

Университета дешара даькъагIа вола проректор Лоов Инал Романович керте латтача штабо-м нийсхо еш, дIа-юха дийкъар дерригa а. Массадолчунга бIарг лакха безаш ба боккхагIбараш.

Университете субботника кийчо елга дIадоладаь тоъал ха я. Цар цу денна чотагIа дIаегIай дешара корпусашта гонахьа дукха а гаьнаш, хьадаьд цхьаццадола чура а арахьара а белхаш.

Предприятешка санна мах луш бола къахьегам беце а, цу дийнахьа студенташа гойтаргбар, наьха санна маьхерен лоархIам болаши къахьегам ба.

Гаьнашта кIир тохаш, царна гонахьара лаьтта оахкаш, помещенешка чухьнахьа лостам беш хургба цу дийнахьа кагирхой.

«ЦIеча шоаттдийнахьа» студенташа арахецаргда цига даьхача толамий результаташ тIадола пенгазета.

Субботник чакхдаккхара хьалхле лелаеш ба института комсомола комитета секретарь, физически факультета пхелагIча курса студент Майрсултанов Руслани, студпрофкома председатель Эльмурзаева Гангеи.

Коммунистически субботник шоай цIей, къоналла цIей лоархI студенташа.

Х. ГИРЕЕВА.

Кхашка—бIаьсти

ХЬИНАР АЙДЕННА

Мелла маах морхашта тIехьашка лечкъар аьнна юха ца озалуш сихъеша баьццара ерзаш латт Наьсарен аренаш. Сихбеннаб ахархой а. Кхашка дIа мел хьажача шо-шоай аьшка «чоалх» тIехьа а йолаш оахам цамцадоаккхаш, шаьрдеш, тайп-тайпара ялат дIадувш агрегаташ йоаж. Укх бIаьстан лоацача деношка деррига района кIаьдача, хьаьнача лаьтта кIала гIоргья 270 тонн вIашагIъэбаь кени горохи, 3715 тонн коартолаш, ялата а силоса а лаьрхIа 3700 тонн хьажкIаш. АПО керттерча агронома М. Мартазанова баьча хоамах дIаде мел эшаш долча ялатий фу хIама ца эшаш долаш да, ца тоъар сихха хьатIакхухьаш латт, кхыметтел эггара чIоагIагIа ца тоъаш хинна коартолаш а тIехь:

БIаьстан юхь дIайолалуча хана вIалла доагIий а ца ховш даьхкача дIайхача деношка хье ца луш оарцагI а баьнна гуйран аханза диса лаьтта а аьхар механизатораша. Из кIезига дацар — ерригача совхозашка хиннар лаьрхIача — 600 га. Гуйран хаоттам сов во оттарах 9170 гектар мара ца оахалуш бисабар уж. ХIанз из проблема а тIехьашкаяьннай.

Хьалха мо командаш телаш кулгаш лестадеш тайп-тайпарча органашкара уполномоченнеш гац хIанз кхашка, кхычахьара баьхка тIахьожамхой а хилац. Уж шаккъа а роль шоашта дIатIанийцай кхашка бохкараша, вешта аьлча, шоай кулгашца лаьтта Iунал дераша. Цу гIулакха царна накъайоал массанахьа а кхашкарча балхашта юкъе йоалаш латта керда хозрасчетни формаш: мах дIа-хьа бу чекови система, подряд, аренда.

«Назрановский» совхоза кхашка эггара хьалха цу экономически кердача наькъ тIа яьннарех я № 4 йола тракторни бригада. Кердадар зувш хоалуш саг ва Даьхен дукхача орденний кавалер вола укхазара къаьнара бригадир Беков Махьмадгири а. Вай лакхехьа дийца ца оахаш диса лаьтта а кхыдола гурахьа деш дола балхаш а цIаккха а юкъах дисац цу бригаде, гуйре мелла безаме ца хиларах. ДIадахача шера а дисанзар. Цудухьа цхьанна а трактора нух тIехьадувза дийзанзар бIаьсти яьлча. Кхыдолча балхашка дIаяхийтар цу бригада механизатораша из доархIаме а чIоагIа маьхе а ха.

Ехк хьакхача санна дада бригадера гурахьа кIа дIадийна. 500 гектар хула лаьташ. Низболаш хьалтIайоагIа цар баьццара лордалгаш. Тей техача санна нийса харшаш даьхача кхай тIа коартолаш дIаювш ба цIи хеза механизатораш: Оздоев Хьамзати Хачубаров Хьадиси.

Хьадис — массахана а елаенна юхь а йолаш лакхарча дегIара саг ва, гаьннара хьажача а вовзарг а волаш. 30 шу совгIа ха я цо цу кхашка хьувкъам кхебу. Ше кхеяь хьажкIаш Хрущевга дIахьокха Мальсагов Осман водача хана Хьадиса кхеяьраш дикагIа хургъяцархьогI яхаш дагабувлаш бар совхоза кулгалхой. Осман — республике цIи хеза хьажкIаш кхею мастер вар цу хана. Бакъда, Хьадис а вар со малав яхачунца яхье вала йиш йолаш. Осман цхьаьца бахьанаш юкъе лелхарца дукха ха ялалехьа дIавахар кхашкара, хIанз кхычахьа болх беш ва. Бакъда, цун новкъост — Хьадис къаста уйла йолаш вац лаьттацара. ХIанз арендах лаьтта хьа а ийца бокъонца вола цун да ва из.

— 50 гектар я аз хьаийцар, — аьлар Хьадиса. — Укх шера коартолаш кхеергья аз. Юх хьатIадоагIача шера цхьан ахане тIа хьажкIаш, шоллагIча тIа свеклаш кхее мег. Ховрга. Уйла е ха шорта ма йий.

Цунца лоаллаха арендатор вола Хьамзат а ва из уйла йолаш.

Цхьа шин тайпара хоза кийчдаь да укхазара лаьташ. Гуш я арендаторий кулгий почерк, шоай балхах доккхал деш, чамбенна уж болга.

М. КАРАЕВ.

Декхараш мишта кхоачашду

ДегIаахара наькъагIа

Репортаж

Соахка планал совгIа 133 тонн а йолаш паччахьалкхенга 1603 тонн шура ехкар Сунженски района «Победа» колхоза хьайбаш лeладераша. Из хул 1987 шера ехка хинначул 460 тонн дукхагIа. Иштта хьаьнала баьча балха боагIа мах а беш, районе яьржача социалистически яхье кхоалагIа моттиг хьожайр цу боахама коллектива, КПСС райкома, райисполкома сийлен грамота а луш, района сийлен улга тIа а йоаккхаш. ТIеххьарча итт шера ца хиннар дар из.

Кхы а дикагIа дIадоладаьд карарча пятилетка ер диълагIа шу. Масала, хIара кхоабача Iаттагара соахка кхаь бетта хинначул 130 килограмм дукхагIа шура а йоаккхаш, 462 тонн ехкар из паччахьалкхенга, хьалхарча квартала задани 360 тонн йолаш, 28 процент тIехкхоачашйир дулх дохка ра план а.

Дукха яздаьд вай газета тIа цу боахама хьайбаш леладерех. ШийтталагIча пятилетка хьалхарча шин шера кхоачашйийнзар шура йоккхара планаш. ХIана аьлча, цкъа-дале, геттара во дар наькъа балха хьалаш, шозлагIа-дале, хадданза тоъаш хилацар доахан кхабара доакъар.

Фу хувцамаш хиннад, иштта овсаре къахьега малагIча гIулакхаша новкъостал ду хьажа, Орджоникидзевская станицана йистте уллача цу колхозе керттерча цхьоалагIча шурий ферме долх тхо.

Делкъийга ши сахьати пхийтта миноти яьлча дIакхоач тхо цига. НаIарашка лаьттача хаьхочо, коа чуйитанзар тха машина. Дахчан опилкаш тIа молхаш а етта яьча дизбарьере гIолла мара ферма коа дIачудахийтанзар тхо а. «ЛурчагIа укхаза долаша-м моллагIа чува йиш йолаш йийла коа наIараш а латташ, хIаьта уж къайла хилча а гонахьара карт шин моттиге хаьрцача гIолла чува а йиш йолаш ма даря. Из кхоачамбоацар дIадаьккхадеце, укхаза сенна эш-хьогI ер хьаькхо», аьнна хийтар. Са уйлаш йийшача санна:

— Гонахьара карт а тоаьй, ферма коа дIачуваха йиш йолаш укхаза мара кхы моттиг а йитаяц, — аьлар, вела а къежа хаьхочо.

ТIехьагIа хайра тхона цун тайпан цIи а. Из хиннавар цу дийнахьа дежурство лелаеш хинна скотник Дайшигов Махьмуд.

Сона дагадоагIачох цу ферме цIаккха ца хиннача тайпара цIена яр коа. Помещенешкара фега лелийта арадаьха доахан латтача хьалха санна хотт а колд а йоацаш, екъа яр. Аьтачул тIехьагIа йIайхача Iица кIаьддаьча ялата чаца аяь хьаьшка йилла силос юаш дар уж. Аьшках даьча хьаьшка царна хина меттел етта барда а яр. Дика тоаденна цIена дар деррига доахан. ХIаьта уж гобаькха карт яьча кхаь моттиге арадаьха дар. Дагадехар: «Дика да ковнах вовз», яхаш наха юкъе оалаш дар.

Хьайбай помещенех цаI лозунгашца кийчъьяр.

«Массава а цхьаннена хьалхара, цаI массанена хьалхара хила!», «Тахан де дезар, кхоаненга ма дехка!» яхаш тIахьехамаш деш дар уж. Цар чулоацамах хоаделар тхона цу чу къахьегараш къона болхлой болга. Хила а хиннадар из иштта.

Цу помещене дIачудаьлча, хьагуш саг вацар. ЦIена яр чухьа. Аьтта оагIорахьа массарна дикагIа гургдолча хьалтеха хьокхамий улг доаллар. Цу тIа язъяь — ялх доярка тIайпан цIи. Эггара лакхе хьалхарча моттиге Евлоева Раяй яр латтар. Белгалдаьккха дар цо хьалхарча дийнахьа хIара кхоабача Iаттагара 13,7 килограмм, тхо цига хиннача дийнахьа Iуйрийна 7,2 килограмм, хIаьта шу доладеннача дениз дIабахача кхаь бетта 1132 килограмми шура яьккхалга. ХIаьта цу ялхнена юкъе эггара кIезигагIа — хIара кхоабача Iаттагара 810 килограмм яьккхар Албакова Фона яр. ТIехьагIа гучадаьлар из. Цун хьокхам планал 280 килограмм лакхагIа хиннабар.

Чу гIолла тхо дIадолхаш, аьрда оагIорахьара цхьан цIен чура ши йоI араьлар. ДIа-хьа дийцача гучадаьлар царех цаI цу помещене болх беш йола доярка Хаяури Радимхани шоллагIъяр комсомольски организаце секретарь Дзейтова Лидаи йолга.

Ферме, шоай коллектива балха гIулаххех дувцар дийхача цо аьлар:

— Ферме долчох хац сона. Цунах дар дикагIа тха бригадира Бузуртанов Идриса е учетчица Темурзиева Лидайна ховргда. Уж шаккъе е цIеча уголоке е шоай кабинете хургба, хIаьта укх чу болх беш йолча коллективах аз хоам бергба шоана. — Ховш ма дий, хьашташ, эшараш цхьатарра доландаь, къона бараш дукхагIа йолча хана шоайла цхьана хила безам болаш хулилга. Иштта дар хIанз укх чу къахьегаш бараш кхыча корпусашка, кхыча коллективашка болх беш хиннача хана. Мукъа минот яьлча, шоайла вIашагI а кхийте боккхагIа болчарех дIа а лажкъе, дагара дувцар. Дукха гайча, ханага диллача боккхагIбола дояркаш уж лехаш лелаш моттигаш а нийслора. Цудухьа, декхарех толаме лоархIабешше а царна бехкаш доахар боккхагIчар.

ТIеххьара из деррига кIорда а даь, дояркай комсомольско-кагирхой коллектив вIашагIйолла, аьнна доаш оттадир ферма кулгалхошта а колхоза партийни, комсомольски оргнаизацешта а хьалхашка ферма толашагIа болча дояркех цхьанне — къонача Евлоева Раяс. Цо дехар духхьал шийгара а доацаш ферма беррыгача къонабарашкара долга кхетадеш, цо аьннар дир. Иштта вIашагIкхийттар хьинарерча маьхкарех латта из къона комсомольско-кагирхой коллектив. ХIаьта доахан леладеча вокх корпусашца дукхагIа шура яккхара лелаеча социалистически яхье хьалха а боагIа. Цар боккъонца йола лидер Евлоева Рая я. Цои, Хаяури Радимханеи, Евлоева Соняси хIара кхоабача Iаттагара кхо эзар килограмм шура яьккхар соахка. Вешта колхозе цу хьохамга кхаьча ерригаш а яцар 68-нех 12 доярка мара.

Евлоева Раяс хьаьнала беча балха боагIа мах а баь соахка, масала, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома сийлен грамота елар цунна. ДIабахача кхаь бетта итогех яхье кхоалагIча моттиге я из. Районе кхыметтел яхье хьалха йоагIача, хIара кхоабача Iаттагара хьалхарча квартале 1252 килограмм шура яьккхача шоай фермерча Киселева Антониналл дукха тIехьайисаяц из. Цул совгIа, хIанз дийнахьеи буси хIара кхоабача Iаттагара массарел дукхагIа шура цо а йоаккх. Киселева Антонинас 13 килограмм, Албакова Маремас 13,4 килограмм мара яккхац.

— Доакъар, ши шу хьалха санна а доацаш, рационагIа ма доаггIа лу хIанз доахана. Цхьабакъда, из з деррига дIа а ца луш, цкъадале, цунна кхом беши, шозлагIа-дале, цо дукхагIа пайда лургболаш кийчдеши мара телац. Иштта къахьега декхарийла ду тхо, тха коллектив арендни подряда хьисапе болх беш йоландаь. Цхьа центнер шура яккхарга дIадахийтар кезигагIа мел хул, тIаккхет алапи. Цу гIулакхо декхарийла ду тхо шура яккхарга дIадодача доакъарал совгIа, производстве оахоша пайда мел эцачун кхом бе. Аз айса укх шера хIара кхоабача Iаттагара 3500 килограмм шура яккха декхар тIаийцад, план 2700 килограмм йолаш. Кхы лохагIа дац са новкъосташа тIаийцараш а, — аьлар Хаяури Радимхана а, Л. Дзейтоваца къамаьл даьчул тIехьагIа, оаха шийга даьча хаттараш та жоп луш.

Белгалдаккха доагIа, хьалха тхо цига долаш хаьттача цхьан дояркана ховш хилацар шийг социалистически декхараш. Тамаш а яц. Уж царна хьалхара «тIаийдеш» хиннад цхьаццаболча партийни, профсоюзни болхлоша.

Йовзаргйоацаш хувцамаш хиннад ферма цIеча уголоке а. Ши шу хьалха массехк моттиге кагденна, дохкаденна хинна кIийленна теха уй дIа а даьккха, керда техад, цу тIа хоза басар а хьокхаш. Керда дика истол, кIаьда гIандаш латт хIанз чухьа дIаоттадаь, хьалха хиннача тищденнача истолаи дIаьхха хиннача цхьан гIандаи меттеля. СалоIача хана сага мел эшар да чухьа. Массарна дикагIа гургйолча моттиге хьалъэлла я, укх шера цхьоалагIча квартале районе социалистически яхье котало яккхарах КПСС Сунженски райкомо, райисполкомо енна цIе вымпел.

Мел йолча дояркаша хIара дийнахьа а бетта а йоаккха шура дIаязъеча графико хьахьокх хIанз ферме гIолла хIара кхоабача Iаттагара дийнахьеи буси 9,2 килограмм шура йоаккхилга. Соахка укх хана 7,3 килограмм яр из, хIаьта цул а шу хьалха 4,6 килограмм яр. Йоаккхача шурах хIара дийнахьа, бетта доагIа ахча а белгалдоаккх графика тIа. Масала, Киселева Антонинас дIабахача кхаь бетта 818 сом ахча ийцад, хIаьта Евлоева Раяс 786 сом. Цхьабакъда, тIеххьарча март бетта Раяйна деннар 12 сом дукхагIа хилар. Укхаза, цIеча уголоке я учетчица Темурзиева Лида а.

— Ферма бригадир тахан хургвоацаш ва. Жом я Грозне вахав из. Яхье укх шера хьалхара моттиг яккхарах къовсам, сона хетачох А. Киселеванеи Р. Евлоеванеи юкъе баржаргба. ТIеххьаръяр котъяла а мег. ХIана аьлча шинараш хиннача дениз ше хьалкхедаь дика къона доахан да цо леладераш. ХIаьта хьаьнала къахьега тха ферма коллектива новкъостал ду, колхоза а ферма а кулгалхоша партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша наьха балхацара безам совбаккхара, къахьегама хьалаш вIаштIехьдахара хIанз йоагIа йоакхо еш хиларо. Масала, тха колхоза хIанз вола председатель Беков Зелимхана Мурад валехьа, аьхки Iалашдаьр чакх а даьле, февраль бетта дениз доакъар ийде долалора тхо кхыча боахамашкара. ХIаьта хIанз царга дохка а да. Дисар тоъаргдолаш да деррига тхоай хьайбаш рационагIа кхы а шин бетта кхаббал, — аьлар цо оаха даьча хаттара жоп луш.

Белгалбаьхар шоай коллектива толаме къахьега нах а. Уж ба лакхе цIераш яьхачарел совгIа дояркаш Хаюрина Бикату, Яндиева Райхьант, Котельникова Валентина, скотникаш Х. Мержоев, М. Аракелян, М. Дайшигов, доакъар, барда хьатIаккхухьаш, ферме кхытайпа балхаш деш бола механизатораш А. Попов, М. Бугаев, В. Четников, М. Чепелев, шофераш В. Рядь, И. Хаяури, ферме мел йолча механизмашка, электроприборашка хьожаш бола механикаш - паладчикаш А. Мержоев, А. Калайтанов, кхыбараш.

— ГIулакх миштад аьлча, карарча пятилетка шин шера планагIа дIа ца луш дукха шура тIайнсар тха боахама. Соахка, укх шера хьалхарча квартале лийрхIачул совгIа ехкача шурий новкъосталца, из декхар июль бутт тIаккхачалехьа меттаоттадергда оаха. ТIаккха пятилетка заданеш тIехкхоачашъеш къахьега долалургда, — аьлар Темурзиева Лидас, тхо дIакъасташ.

М. ХАМАТХАНОВ.

Коммунистах дола дувцараш

ЛАЬТТАН ДА

Лаьтта... Ма боккха ба хьа низ, ма камаьрша да хьо, ма доккха да хьох доала беркат. Наьнах дакхаш дола зIамига, боча бер санна, хьона тIа хьал мел доалача, хьал мел кхувча хIамах — ялатах, баьцадаарех, сомах, комарех, кхыча кхачан продуктех — яхаш я адамле, бебаш ба хьона тIа баха нах. Нана-лаьтта — хьо да дуненчу дийна мел долча хIаманна низ лур, вахар дIахохьор. Хьо децаре хадаргдар дийна мел йолча, са мел доаллача хIамай вахар. Цхьабакъда, хьона а эш ший тайпара йола йоакхо, Iунал. ЛерттIа хьайна из дIа ца кхаьчача эгIаздода хьо, дорхалу, эшабу хьайна тIа бахача, хьайх пайда ийбеча наьха а кхыйолча садоаллача хIамай а низ. Цудухьа, моллагIча хIаманна санна, хьона а эш хьай йоакхо ергйола, хьайна Iунал а доал а дергдола визза вола да...

ХIаьта дукхагIйолча хана кораву хьона из хьаьнала хьайна тIа къахьегача, боккхача безамца хьога хьожача а хьона мел эшар Iалашде а гIерташ, хьа бухбоацача ганзех доаггIача тайпара пайда ийбара шоай низ а хьинар а ца кходеча наха юкъе. Цуморча нахах дувцаш эггара хьалха цIи яккха, хоастае, сий де дезачарех цаI я Грозненски районерча «Заря» яхача совхозе къахьегаш йола, балха камаьрша йола Гулаева Тамара.

Духхьашха из кхалсаг яйзар сона соахка ноябрь бетта хиннача районни отчетно-хоржамий партийни конференце. цул тIехьагIа массехк вIашагIкхетар хилар тха тайп-тайпарча партийни форумашка — партийно-боахама актива собранешка, областной партийни отчетно-хоржамий конференце, цо хьаьнала къахьегача цун кхай тIа.

Ткъаьн бархI шу ха я цо совхозе болх бу. Тахан йизза бокъо а йолаш, бIубенна ала йиш йолаш ва моллагIвар а Гулаева Тамара бокъонца йола лаьттан да я. аьнна, хIана аьлча. цун дерригача гIулакхаша бакъду из. Цо кулгалдеш йола совхоза 2-ча отделенера ялхлагIа бригада боахаме хинна ца Iеш. бIарччача районе, хьашт дале ерригача республике а дикагIчарех лоархIаш я. Тамара керте латтача барттайнача коллективо ший доалахьа хьаденнача лаьттан тIа кхеду баьцадаараш. Уж леладара технологи нийса телха ца яро, лерттIа царна Iунал даро бригада болхлошта гIо ду социалистически яхье даим а хьалха латтарашта юкъе хилара, хIара шера лакха хьувкъамаш а кхедеш цар призови моттигаш яхара.

Кулгалдара говзал йоккха йолаш а гаьннара из хьайоагIаш а я Гулаева Тамара. 1973 шу хьатIакхаччалца звенона кулгалдеш хиннай из. Цу хана белгалъяьлар къонача коммуниста дикагIйола, наха езаш йола оамалаш, цунна тIехьэттар уж, цо мел аьнначоа мутIахьа бар, цудухьа кхыча звеношта юкъе эргаш а даим хьалхалаттарий мугIарашка а яр звено коллектив. Уллув болх беш болча наха а кулгалхоша а зийра баьцадараш кхедара говзал цул дикагIа цхьанна саго кара ца ерзаьлга. Цунца цхьана къаьгга хьагучаьлар цун цхьаькха дикагIйола цхьа оамал — нахаца дувца, уж шийна тIехьабаха цунна ховш хилар. Цудухьа дукха уйла а ца еш, бригадиралла оттайир из. ГIалат бовланзар цунах тешам беннараш. Лоацца юкъа хьалхалаттарий мугIарашка яьккхар цу кхалсаго хьалха тIехьаюсаш хинна ший коллектив. Шин шера вIашттIа лакха хьувкъамаш чуэцаш хьалхале дIа ца хецаш, болх беш хиннача бригада кулгалхо яхийтар вай мехка столицерча ВДНХ балха юкъе дакъа лацара. Дукха пайдане хIамаш Iомадир цига Гулаева Тамарас. Москвера цIаера из наькха тIа медаль а лепаш. кхыдола маьхера совгIаташ а дахьаш. ШоллагIча шера а хьожайир из Москверча цу выставке чакхйоаккхаш хиннача юртбоахама хьалхалаттарий слета дакъа лаца, аьнна.

ЦIаккха йиццургйоацаш дагалаттаргъя Тамарена из слет, хIана аьлча, ВДНХ цхьаькха цхьа медаль ялар совгIа. из белгалъяьккхар кхы а дезагIа дола пачхьалкхен совгIат — Къахьегама ЦIеча Байракха орден яларца. Цун хьаьналча къахьегамга хьежжа денна деза совгIат дар из — цу шера план 18 тонн йолаш ший кхай тIара 40 тонн помидораш чуийцаяр цо кулгалдеча бригада коллективо.

Доккхал де йиш йолаш бар цунна карагIбаьнна къахьегама толам, цхьабакъда, кура-сонта яланзар Т. Гулаева, кхы а хьинарегIа болх бе йолалу из. шийна еннача медалех а орденах а духхьал тIехьа тIайоагIача хана шийна карагIдаргдолчун аванс а хеташ. Ший дагахьа чIоагIо йир кхы а хьинарегIа, камаьршагIа къахьега, хьувкъам кхы тIа лакхбара керда наькъаш леха. Цу тIа дика аьттув а боал хьинар долча кхалсага: 1982 шера баьцадаараш кхедеча доккхий толамаш дахарах цунна лу Къахьегама ЦIеча Байракха шоллагIа орден.

Цул цхьа шу хьалха хинна хIама дар, баьцадаараш кхедара хьалха латта опыт йовза, аьнна, Гулаева Тамара Болгаре яхийтар. Цига цунна лу Дямитров Георге цIерагIа йола юбилейни медаль.

ЛурчогIара хаоттама хьалаш лаьтта леладерашта геттара хала хинналга, дувца а ца дезаш. массанена дика ховш да. Аьттув боацаш хилар из «Заря» яхача совхоза кхаш леладерашта а. Укхазарча цхьаь цхьан бригада коллектив лоархIаянзар пачхьалкхен планах, социалистически декхараш кхоачашде аьттув ца баларах-м дувца а мича эш. Цхьабакъда, Гулаева Тамаре кулгалдеча коллективо дикка тIехххоачашдир массадолча хьокхамех дола ший социалистически декхараш. Иштта дика толамаш даьхад цо соахка а. Планал совгIа 34 тонн лакха дикал йола помидораш ехкар цо пачхьалкхенга цкъаи ахаззеи тIехххоачашйир кабачкеш кхеяра задани а. Карарча пятилетка кхоалагIча шера а бIарччача кхаь шера а план октябра деза цIей хьатIакхачалехьа дикка хьалха кхоачашъяьяр коллективо. Цох чIоагIа доккхал деш, хьинар долча коммуниста дег тIара баркал а оалаш дийцар КПСС XX-ча областной партийни конференце а.

Ираз долаш саг хет шийх Тамарена. Лаьттанца дийза цун вахар хьаллаьцад дезало, дIахохьош латт дезала къахьегама традици. Цун цIенда Дауд Тамаре бригадана юкъе а воагIаш, тракториста болх беш ва. Нус Табарак баьцадаараш кхедеш я, йоI Зура учетчикалла болх беш я бригаде, хIаьта шоллагIа йола йоI Марем соахка хержай боахама комсомольски организаце секретаралла.

Къовзткъа саг чувоагIаш я Тамаре кулгалду бригада. цун доалахьа я мел эшаш йола юртбоахама техника а автомашина а. Массадолча хIаман йизза да ше я Тамара. ХIаьта цун оагIув хьаллоацаш, кхыбарашта къахьегама масал луш ба цун незаш Азиева Тамара, Ишхоева Малкан, Мамсурова Пуна, цар хьашташ дизза кхоачашдеш вола водитель Хасаханов Шерип, кхы дуккха а бараш.

— Цу тайпара хьинар долаш, са оагIув хьаллоацаш, массадолчоа а хьалхабоалаш уж са новкъостий хиннабецаре цхьаккха дича а могаргдацар сона цу лакхаленашка кхача, пачхьалкхен заданешца а тхоай социалистически декхарашца а лоархIае. Соца цхьана къахьегарех хIаравар ва визза лаьттан да а цун камаьршагIа вола Iу а, — яхаш дувц бригадира. — Цу дерригне а тхоашта гIо дергда, аьнна хет сона карара пятилетка укх шера кхоачашъе, хIана аьлча, барт болаш я тха коллектив, хIаьта из чIоагIа хилча, оалаш ма хиллара, лоам а меттахьа ма боаккхалургбий нахага.

Р. АУШЕВ.

ВО ТIАКХАЬЧАРАШ ЦХЬАЬ БУТАРГБАЦ

Наьха йоакхо яц

Iаламо хатар даьча наха цхьаболча кулгалхоша е еззача тайпара йоакхо ца елга газеташа, телевидене, радиос дувца дукха ха я. Амма хьагучох эргадоалаш хайра хIама дац.

Похаьча моттигашкара дукхагIбола нах Гудермесски районе Iобаьхка ба, цига баха совца безам болаш а ба. Иштта из нийсденна долаш, дIахо дола гIулакхаш цхьа бахьан тIехьашка а даьха, цу наьха балашта къаьстта теркам тIабахийта декхарийла бар Гудермесски горисполкома болхлой. Цхьабакъда, хатар хиннача наха цар доаггIача тайпара гIо новкъостал деш дац.

Джалка юххе ара бийсаш а йоахаш багIа лоамашкара Iобаьхка нах. Укхаза лаьтта лургдолаш да яхаш, багIа уж. ВIалла эшашбоаца нах санна, маха миссел саго деш гIо а доацаш, уж цига бола дукха ха я. Мала хий, баа кхача бахьаш а саг вац царна. «Гудермесски горисполкома председатель Х. С. Садыков керте а болаш, царна новкъосталла вIашагIъелла комисси ма йий районе, болх беш йий-те из?» — аьнна хийтар сона цу лагере Iеш болча наьха хьал бIаргадайча. Цу Iурра горисполкоме вахар со. Цхьабакъда, Садыкова тIакхача вIаштIехьдаланзар са. Совещани яр цун, из йисте яьлча хаьхкка Грозне вахар председатель. Приемни цунга хьежаш хатар хиннараш боллашехьа вахар из. Цига яйзар сона цIен да а воацаш кхо бер кхоабаш йола Алабаева Амант.

— Токхамаша цIа дохадаьд са. Цудухьа Ножай-Юртовски райисполкомо Гудермесски районе хьожаяьй со, йоах Амантас. — Кхо кIира да со Новогрозне йола. Мах а теларгболаш частни квартире Iеш я со, цхьабакъда, се «декретни» отпуске хиларах ахча мичара лохаргда хац. Бераш берий беша дIаэцаре-м балха ма гIоргьярий со. Амма, уж дIаэцаш а дац, е луш фусам а яц... Дуккхаза хиннай со горисполкоме, цхьабакъда. Садыкова секретаршас чувха а еш, цхьан кулгалхочоа тIа ца юташ цIанхай. (Хатуева фамили а йолаш я из секретарь. Са а хилар цунца къамаьл, кхы ца хилийта а хьожаргва). Эггара тIехьа, из духьалъяьнна йоллашехьа, кхы цунга ла а ца дувгIаш, тетта чуяхар со Садыков волча. Ший заместитела Г. Г. Ткаченкона тIадиллар цо са гIулакх. Бераш берий беша дIачудала вIаштIехьдаргдац, аьнна, хоам баьб Ткаченкос. хIаьта хIанзарчоа яха фусам ле хьожаргья-м йоахар.

ХIаьта, укхаза вIашагIъеллача комиссе фу йоах хьаьттача, из комисси йолаш йий а ховш яцар Алабаева. Из тамашийна хийтар сона.

Садыков воацандаь. цун заместитела Ткаченкона тIавахар со. Хатар хиннача наьха гIулакхашка мишта хьож шун комисси, аьнна хьаьттача. — «Со цу комиссе дакъа лоацаш а яц, цига фу гIо ду ховш а яц», — аьлар цо.

ХIаьта малав цун балха дакъа лоацаш?

— Горисполкома председатель Садыков волга хов сона цу комиссе керте, кхы малав хац.

Из ховш вай йийца Хатуева а яцар, е аз мел хьаьтта горисполкома болхлой а бацар.

— Хетаргахьа, Г. Г. Рогова я цу комиссе. — хезар сона цхьанне оалаш. Цхьабакъда, председатела заместитела Роговас ше комиссеца гIулакх долаш а яц. цига чувоагIаш Садыков мара, кхы малав а хац, аьлар.

Аз мел хьаьттачо горисполкома председатела цIи йоаккхар, из дIаваха хилча цун когаметта малав, кхыметтел цу комиссе болх беш малав ховш саг вацар. «Со-м хIанз цкъа мара мича венав укхаза, ма къа да-кх хIара денна акхаргара новкъостал деха ухача наьха», аьнна хийтар сона.

Фу дергда ца ховш со латташ, Орджоникидзера кхо гIалгIа вера горисполкоме. Цига «Черноречeнский», «Мебельный», «Южный» поселкашка бахаш бола Цицкиев Албаста Султани, Ахильгов Саьлмарзий Мухьмади, Ахильгов Шовхала Салмани ба аьлар цар шоаш. Царца энгенхо Товсултанов Сурхо Саид-Магомедович а вар. Цицкиеви цун новкъостийи шоай юртхоша вIашагIтеха 3000 сом ахча а дахьаш баьхкабар. Джалка юххе лагере Iеш болча наха Товсултанов хержав из ахча хьа а нийца, цунна доал дергдолаш. ХIаьта, шоаш нахага из ахча дIаденна хилар чIоагIдеш дола каьхат дехаш бар уж горисполкомагара.

Кабинеташка гIолла го а баьха, эггара тIехьа горисполкома секретарь волча дIачубигар гIо а дахьаш баьхка нах. Царца со а дIачувахар.

— Из ахча банкашка хьайийллача, счеташка хIана хьожадац оаша? — хьаьттар горисполкома секретарас.

— Оаха а Къулбаседа-ХIирий АССР Пригородни районе мел бахача гIалгIаша а цу счеташка ахча хьожадаьд. Амма, из дIа маца кхоачаргда ховш дац. ХIаьта наха хIанз, сихха из эшаш доландаь, тхоашкара кхы а ер кхо бIаь тума денад оаха. Хатар хиннача наха шоаш, чIоагIагIа эшар малав а хьожаш, шоайла декъаргдолаш. Из ахча оаха дIадалар горисполком теш я аьнна, каьхат дезар-кх. — дийцар Цицкиев Султана.

Комиссера саг ца хилча, ше из къоастаде бокъо яц аьнна, из саг лаха яхар горисполкома секретарь. Цхьа ха а яьккха юха еча, из саг шийна малав хайнад. аьнна. боккха кхаъ баьккхар по тхога. Уж боккхий нах ше хьалаха саг волча дIабигар цо. ХIаьта со, из саг лехаш ши сахьат даьккха воландаь царна тIехьа волавелар. «ХIанз ховргда сона комиссе гIулакхаш миштад» — аьнна, уйла яр са. Цхьабакъда, дIахо вIалла дагадоацар хилар. Со хиннача Г. Г. Рогова вай кабинете чудигар тхо...

— Сона сайна хIанз мара хайнадац комиссе се чуйоагIаш йолга, — аьнна, бехказъяьлар Рогова со бIаргавайча. Цун сайга дувца хIама доацалга кхетадир аз...

Хала а атта а шоай гIулакх кхоачашдир Цицкиевси цун новкъосташеи. Цхьабакъда, цо аьнна дешаш дицлургдац сона:

— Новкъостал хьатIадеча а иштта дола шо. новкъостал дехачунца ма во хургда-кх.

Хатар хиннача наха гудермесски горисполкомал саготагIа кхыча республике баха уж а болаш хилар гIулакх.

Горисполкома председателаца Х. С. Садыковаца сай къамаьл ца хиннадаь, цунга массехк хаттар дар са: цун заместителашта Ткаченкони Рогованы ца хайча, кхы хьанна ховргда комиссе дакъа лоацар малав? Из комисси вIашагIйолла декхарийла болчарех уж беций! Хатуевас чувха а беш, шийна тIа ца бохалуш нах лелалга ховш дий председатела?

Хьагучох из новкъостала вIашагIъеллай яха комисси, каьхата тIа мара яле тамаш я. Фу болх беш хургба цо, ерригача горисполкоме хаттар дича. цу комиссе доакъошхо кора ца вича? Шоай бала бахьаш баьхка нах а иштта лела хургбеций? ХIаьта фу йоакхо еш хургья царна?

Даьсса къамаьлаш дувцар мара района цхьаболча кулгалхошкара гуш новкъостал дац, яхаш леткъаш бар хатар хиннараш. Бюрократий оамалагIа доаллаш да из. Тхов-кIийле а йоацаш бисача наха новкъостал дIа ца кхачара бехке бараш белгал а баьха, хатта доаггIача тайпара царга хьаьттача бакъахьа дар КПСС обкомо а Министрий Совето а. Наха геттара чIоагIа эшаш дола гIулакх кхы тIехьадаха йиш яц.

Ч. МАНОЛИС.

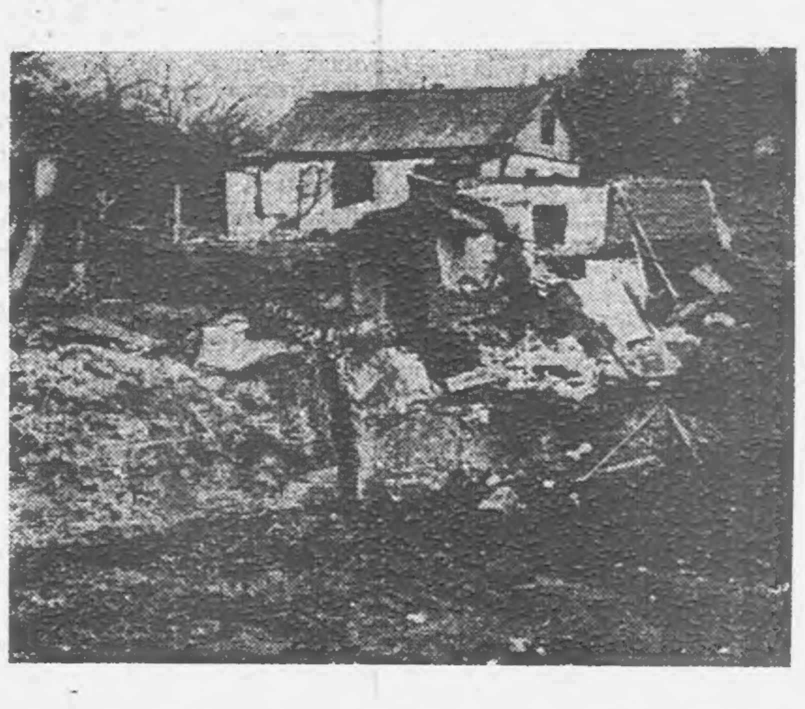

Дог тоха цалуш вусаргвац укх сурташта бIарахьежар. Уж даьхад тха корреспондента Бабхоев Башира МагIалбике лаьтта чутекха дуккхача бахача наьха цIенош, боахамаш дохадаьча моттиге. Дукха дезал бисаб укхаза тхов кIийле йоацаш, цIеноех, ковнех баьнна.

Хеталу, долла хIама а дита стихийни зулам тIаэттача наха массава а оарцагIвала везар-кх, аьнна. Вахарах бехараш теркал ца беш-м укхаза а битабац, хIаьта а йоаггIача тайпара моттигерча органаша цар йоакхо ю ала йиш йолаш дац укхаза тахан хьагуш дола сурт.

Лоадаме хIама хувцаденнадац укхаза цигара кхоачамбоацараш дувцаш 8-ча апреле тха газета тIа кепатеха материал араяьнначул тIехьагIа а.

Атта мичад керда боахам Iобилла: дуккха материальни рузкъа, гIишлон материалаш эш. Из деррига хилча а гIирсаш хьалде ха эш. БIаьсти диза дисар юхаметтаоттаде хала хургла. Цудухьа еррига таронаш оарцагIъяха еза зулам тIакхаьчараш мел эшачунца Iалашбара, царна тIаэтта бала байбира.

С. СУЛТАНОВ.

ПУБЛИЦИСТА ЗАМЕТКАШ

Доккхий гIулакхаш дIадоладаь, карагIдаьнначун боарамаш цIаьккха а лархIа, диста нах болабенна, кхоаненга дог доахилга чIоагIлуш доагIа, общество гIетта, керда-къаьначунца къовсам хьа вахаре хIанзара яр. Атта ха яц, бакъда наха эшаш я, хIана аьлча обществага ший низах бIуболийташ, наьха граждански денал чIоагIдолийташ из йоландаь.

Перестройка тахан болхлочун, колхозхочун, инженера, Iилмахочун, йоазонхочун... дегашка ессай, хиланза дардоаца хIама а хинна. Социалистически строя йоккхий резерваши таронаши оарцагIъяхара, мохк социально - экономически дегIабоалабелта сихдара тIаберзабаь бола вай парте никъ леррагIа чакхбаккхара йола керттера рычаг а хинна дIаэттай из тахан.

Перестройках йола уйлаш

Мехка экономика чIоагIъелга, къахьегама овсарле лакхъелга перестройка керттера декхар да. Цун маIан лерттIа кхета а даь, вахаро дIадехарашка хьежжа, нийсагIа дола, бакъахьадола наькъаш белгал а даь гIулакх дIадоладаьча предприятей, колхозий, совхозий коллективаша боахамий экономика чIоагIъяра даькъе белггала опыт Iоаяьй, хаьддача боарамагIа гIулакх дIадахьара наькъ тIа яьннай.

Экономика дегIайоалаяра тайп-тайпара формаш хьахиннай, царех дуккхаяраш чIоагIъенна дIаотташ йоагIа, цар овлаш кIоарглуш, наха дуккхача хана догдаьхар, сатийсар юхаметтаотташ доагIа. Цу кердача формаех цаI — арендни подряд — белгалъяккха, цунах дувца ловра сона.

Колхозе, совхозе ший ковкарт а долаш, бежан. устагIа а лелабеш вахача сага бешара чуэца хьувкъам, Iаттагара йоккха шура, устагIа тIера доаккха тха дукхагIа хул. ВIалла къайле йоацаш да юртарча къахьегамхоша общественничул дукхагIа терко еш шоай коара боахам лелабелга. Цига порядок дикагIа хул, гIулакхах чIоагIагIа дог лазаш къахьег. Колхозхочун бежан е устагIа беннаб, аьнна наггахьа мара хазац.

Цу дерригане уйла яьчул тIехьагIа хьахинна хIама да цхьадолча боахамашка арендни подряд юкъейоалаяр. СССР Госкомстато баьча хоамагIа дIадахача шера юртбоахама производстве болх беча нахах 12 процент совгIа бараш цу кердача формагIа къахьегаш хиннаб. Царга дIаденна. цар леладеш да 32 процент совгIа оахаш дола лаьтташ, 22 процент доахан. ХIаьта арендагIа цар лелаю керттера производственни фондаш 14 процентал тIехъяьннай. Лоацца аьлча, шерра гIа боахаш арендни формагIа гIулакх дIадоладаьд ахархочо. Iоае волавеннав опыт.

Раьза вий из? Раьза ва. Ше да хила йиш йоацаш, лакхера команда а телаш экономика лелаяьча хана дIадаьккха хиннар юхакхаьчад цунга, таро еннай маькарал гойта. ший вахара хьал белггала тоаде — из а да чIоагIа лоархIаме.

Раьза дий боахамаш? Уж а раьза да шоай производства средстваш арендагIа дIатела, хIана аьлча арендатораша хьаяьккхача продукцех дукхагIъяр боахамга дIайохк, из боахама планагIа дIалоархI. Цхьаькха а да лоархIаме: арендаторий производственни хьокхамаш юкъера лаьрхIача боахаме гIолла долчарел 20—30 процент лакхагIа да. ресурсаш кIезигагIа дIаухийт, продукци дикагIа хул. Кхыча дешашца аьлча арендатораша а арендодателаша а дикка дукха опыт Iоаяьй. Из хьахьокх вай республика цхьадолча боахамашка арендни подряд шерра балха юкъейоалаеш хиларо.

Грозненски районера Ленина цIерагIа колхоз кхо — диъ шу хьалха чIоагтIа багабаха бувцаш тIехьабусашбарех боахам бар. Цунга дукха доаллар пачхьалкхен декхар. Дулха центнер яккхарга дIадодар 609 сом, шурий центнерга — 50 сом, планагIчул дезагIа дар ялат.

Дукха уйла йора цу хана керда хержача колхоза председатела С. Арбиева болх мишта тоабе беза ха гIерташ. Юххера а цо кхетадир эггара нийсагIа бола никъ индивидуальни, дезала, бригадни подряд юкъейоалаяр. цул тIехьагIа арендни подрядага довлар болга.

Иштта. вежарий ХасиевгIар Сайдархан, Саид-Махьмад, Саид-Хьасан шоай гаргарча нахаца Манзаев Суламбекацеи Махсутов Салманацеи цхьана боккъонца бола фермераш хинна дIаэттаб. Уж берригаш а механизатораш ба, Советски Эскара мугIарашка болаш а шоай колхозе а вахара дика школа чакхъяьккха ба. ХIаравар кулга говзал дика йолаш, творчески уйла е ховш, къахьегара тIераволаш ва. Бера хана денз Iомабеннаб уж доахана Iунал де.

Пятилетка кхоалагIча шера йорста а ль цар колхозага ехкар 78 сиргIалг. Царех хилар 260 центнер совгIа дулх. Колхозе дикка лохденнад дулх даккхарга дIадодар. Укх шера кхы а дикагIа хургда цар хьокхамаш. Цу гIулакха мел эшар долаш да, ондда пайда бергба колхоза а шоашта а.

Соахка сел боккха пайда бе шоай вIаштIехьдаргдоацилга ховш бар бригада членаш, хIана аьлча ферма вIаштIехьйоаккхаш дукха ве хиннадар царна. ХIаьта а цар даьккхар 21 эзар сом хилар.

ХIанз арендатораша чуоттадаь кхоабаш 316 бежан да. Укх шера царна хьатIабоагIа пайда дикка алсамбала тарлу. Шоаш хьадоаккха ахча колхозагара помешенеш. техника. доахан хьаэцарга дIадахийта лерхI арендатораша. Вешта аьлча колхозе шоай кооператив вIашагIйолла лаьрхIад цар.

Цхьабакъда теркалданза дарглац цхьаькха хIама. Кердача формагIа болх беш дIакIоарг ме лу ахархочо дикагIа кхетаду бокъонца йолча арендана дIатIакхача ше хIанз а гаьна волга. хIана аьлча ший лоIаме волаш санна хеталой а цун хIанз а бокъо яц ший безам бола продукци яккха. къастанза да хьаяьккха продукци дIа мичахьа яла еза, яха дош а.

Лаьттангара дIамел ийкха производства средстваш боахамгара хьаэца йиш-м я, бакъда шоай доалахьа дар карардалийтара тIера яц колхозаши совхозаши. Бокъонца къаьста даьннадац арендагIа хьанийцача цIеноех, техниках, дIатела дезар.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш дIадаха деза боккъонца йола аренда хьае вай гIерте.

Иштта да демократех шерра пайда а эцаш перестройка хьалашка обществона пайдане хургдолаш къахьегара балха юкъекхувлача кердача формаша хьалушдар.

Перестройка хьадаьдола мах баь варгвоаца дика хIама да гласность — дикадар а во дар а деррига хьагучадаккхар, долчча тайпара берригача наха дIадовзийтар.

Перестройка дIайолаелча денз вайна гуш да гласностеи бакъдар дувцачеи, наьха уйлашкеи социальни активностеи хулаш латта кIоаргга хувцамаш. ХIаьта а наьха вахара материальни хьалаш, боахама структура, производства технически боарам, продукце дикал башха эргайоалаш, хувцалуш тоалуш яц. Укхаза дикагIча оагIорахьа хинна хувцамаш дукхагIболча советски наха хIанз а холуш дац.

Цу дерригача дешай уйла еча хана, цар овлаш хьагуча даха велча эггара хьалха гуш дар да. сеца лаьттача хано вайна юхедитар хIанз а цхьайолча моттигашка дIадаланза, чIоагIденна латташ хилар.

ДIаяхача хано юхедитачох мукъадовлара, доал дара административни методаш дIа а йоахаш экономически системага довлара вай деш дар, гуш ма хиллара. кхоачам болаш дац. Де дезар да гIулакх алхха тоадаь ца Iеш, революционни хьисапе из овлангара денз хувцалга, эргадоаккхилга.

Уж дешаш нийса къоастадарах дукхагIча даькъе тийша да мел эшача промышленни а кхачан а товарашца нах кхоачам хиллал Iалашбар. Цхьаболча боахама кулгалхоша уж дешаш тесса леладеш хилар хьахьокхаш алхха цхьа масал доаладе ловра сона.

ХIанз вай тикашка паргIатта хьаэца 5—6 бутт хьалха йолаш хинна барзкъаш дутта порошок яц, сапа яц. Нах дIаудаш, хьаудаш, очереде увтташ лел. Сапа проблема сихха къоастае могаргда вай мехка. Из проблема хьахилар, сона хетачох, вай промышленноста мекъал я: цхьа тайпа товараш сов дукха арахец, вожаш — кIезигагIа да. Наха дукхагIа эшаш долчун уйла ца яр да из.

ЦIенъяь дIаяланза я укх тайпара продукци арахеца, иззал дукха хеца, яхаш лакхера хьалхадахара оамалаш. ГIулакха чIоагIа Iаткъ дисциплинеи порядоки ца хилар.

Эггара чIоагIагIа перестройкана духьале еш дарех да бюрократизми бехктокхам ца хилари. хIаьта, хала хете а. уж хIанз а вай цхьаболча кулгалхоех тIехкагIа а лата доахнаш да.

Бехктокхам лакхбе лерхIаш вай дале тIахьожам чIоагIбе беза. Цунах тийша дукха да вай общества вахара еррига сферашка. Хьаэцаргья вай царех алхха цаI — городской общественни транспорт. Дукха кхоачамбоацараш да цига, нах раьза бац, каст-каста леткъ, партийни, советски органашка жалобаш кхухьийт. Из деррига сендухьа да аьлча, из да эггара чIоагIагIа къахьегамхошта эшача хана — тIехьа ца бусаш балха дIакхачеи зехьа ха ца йоаеш балхара цIакхачеи йиш хургйолаш графикагIа лелац трамвайш, троллейбусаш, автобусаш. ХIанад из? Сона хетачох, керттера бахьан тIахьожам мела хилар да.

ВIалла дагара далац сона цкъа парте Грозненски горкома пленуме ше къамаьл деш цхьан мугIарерча коммуниста аьнна дешаш: «Нагахьа санна общественни транспорто лерттIа болх бар вайна дезе, мугIарера къахьегамхой санна цу транспортаца лелаш хила беза города кулгалхой», — аьлар, цо ший къамаьл чакхдоаллаш. Нийса деций? Нийса да.

ТIахьожам мелбелча бехктокхам лохлу, бехктокхам боаца саг — цунах хьахул бюрократ.

Перестройка — из эггара хьалха хIара саго дика а цIена а къахьегар да, шийна белгал а яь тIачIоагIъяьча балха участке, хIаране шийгара доагIар дизза кхоачашдар да. Иштта боацача наха прессе а собранешка а критика яьяр аьнна далац гIулакх. Из критика кхача езача дIа ца кхаьчача, цунах де доагIар лерттIа хьа ца дича.

Критика а сенна пайдана я цхьа бюрократ дIаваьккхача, цунна метта цхьаькха Iахоавеш хилча. Кхоачамбоацараш сенна дувцаргда, гIулакх хувцалуш ца хилча, эргадоалаш ца хилча.

Цхьаькха дош белгалдаккха ловра сона — демократех дола дош, из нийса кхетаяра а цунах лерттIа пайда эцара а хьакъехьара дош.

Шеко йоацаш да гласности демократии — моллагIа дош гуччахьа а паргIатта а дувца бокъо хилар вай хана дикагIйола явлени а хинна дIаэтталга.

«Саго бокъонаши паргIатонаши чIоагIъяр, бIарчча хьанийцача демократии гласности шеръяр, — аьннад М. С. Горбачева КПСС XIX Ерригсоюзни конференце яьча доклада тIа, — вIаши уллув латташ хила деза законность чIоагIдарца, закон лархIа дезаш долга кхетадарца. Демократи цхьана таръяла йиш яц ший лоIам бар де гIертарца, бехктокхам боацаш хиларца, хIама бебашха ца хетарца».

Цхьабакъда, хала хете а, гласности демократии яха дешаш нийса ца кхетадеш ба цхьабола нах. Бокъонца, йоаггIача тайпара гласность ца лелайой порядок хила езача кегар хул, демократех даьсса хабар хул.

Болаш ба вайна юкъе духьал шоашта болча аьттонна гласностахи демократехи пайда эца гIерта, мичча беса а шоай цIераш наха дIахезача кхы хIаман сагота боаца нах. Царна дагалаттар алхха шоай гIулакх да. Общества, мехка, перестройка бала бац цар.

Дика, массе оагIорахьара хьаллаца мегаргдолаш хIама дар неформальни объединенеша Гудермесе а Грозне а юххьанца дIадоладаьр — республикера экологически хьал тоаделга. Цхьабакъда, законагIа доацаш леладу гIулакхаш, къамашта юкъе юкъ ехкаргйола хIамаш вIалла тардала йиш яц демократеца, перестройкаца.

Гражданин а коммунист а се хиларах тарра сона къувлаш да уж дешаш. ЧIоагтIа хьинар тIадахийта хьагучабаха беза даьсса хабараш дувцараш, нах харцахьа кхетабе гIертараш.

Укхаза къаьстта чIоагIа оарцагIъяла еза вай интеллигенци — писателаш, Iилманхой, хьехархой, инженераш, лораш, агрономаш... Хала хете а, доаггIача тайпара хьинар айдаь общества гIулакхашка хьожаш бац уж, сона хетачогIа. Царех хIаравар ший эггара дезагIа дола хIама санна къаман, халкъа. Даьхен сий лорадеш латта веза. Иштта хилча мара ала йиш яц цу е вокх сагах — из вахаре хьинаре позици йолаш ва. беррига низ тIабахийта перестройке дакъа лоацаш ва, аьнна.

Из деррига а дукхагIча даькъе юххьанцарча партийни организацей лоархIам лакхбарах, цар болх кердача декхарашка хьежжа эргабаккхарах, дIахо чIоагIбарах тийша да.

Мехка, советски наха эш порядоки прогресси. вIалла эшац Сумгаите. Алма-Ате. е укх деношка Тбилисе хиннараш санна вIаши довнаш делга. нах боабелга, дуккхача ноахалаша вIашагIтеха рузкъа зехьа доаделга.

Из санна дар ца хилийта вай дерригаш а оарцагIдовла деза шоаех «халкъа фронт» аьнна цIи а тилла лелараша Грознеи майдаш тIа вIашагI а беттaлуш дувца цхьадола хабараш юхатохаргдолаш.

Цу тайпарча гIулакхаша духьале ю перестройкана, вай эггара сийдолашагIа дола делерхIар — социализмеи коммунизмеи идеалаш чIоагIъелга чакхдаккхара.

Уж а кхыйола а уйлаш керта чу ух хIара дийнахьа гонахьарча вахарга хьежача хана. хьалхашка уттача проблемай анализ еча хана. Сона а ловра, дуккха дукхагIболча советски наха а санна, перестройка коталонгахьа гIа боахаш дIахьалхашкахьа ахар. Цхьабакъда хIанз укх сахьате цу оагIорахьа деш дар, сона хетачох, кIезига да. из дукхагIа хила деза, цунах боала пайда массанена холуш хила беза.

С.-Г. КОТИЕВ,
СССР журналистий Союза член.

ЖУРНАЛИСТА БЛОКНОТА ТIАРА

ЦХЬАН БЕШАРА ХЬУВКЪАМ

65 гали коартолаш, 1,5 тонн томараш а тIехь хьажкIаш, 3 тонн хьажа-ябакхаш — иззал хьувкъам кхебаьб Назрановски района Экажкъонгий-Юрта бахача Цечоев Дауда дезала шоай 30 сотех хулача коарча беша дIадахача шера.

Тешац шо. Со се а тешацар гурахьа наха бешамаш чуэца йолаяьча хана се цу коа ваххалца. Дагар далац коартолий гувнаш. Дукха хIама ца эшшаш ведар йизача, цIаькха бел Iетта бий мо йоккха коартол хьалъяьккхар Дауда.

— ДIаехка йоахк уж цу кIоага чу? — аьнна со велавелча, шоллагIа гув хоарцабир Дауда. Цу чур а иззала яьлар.

КIиран ди дар из. Совхозе шоферал болх беш вола Дауд цIагIа а Iийна беррига дезал — 9 бери цар нана Фадимани оарцагIбаьннабар цу дийнахьа коартолаш чуийца яхара. Вешта аьлча, «белхий» баьбар-кх, дезала субботник.

— ХьажкIех дIа ма хьекхале! — яхаш коартолаш оахкача а уж хьалехьаеча а шиий бераштa цахаддаш хьалхадоахар нанас.

ДIа ца хьокхавала йиш йий, коартолий гувнашта юкъе гIолла хенаш мо урагIъяха ягIача хьажкIех? Юкъ-юкъе кулг урагI а ухийташ дистар аз царех цхьаярий лакхал. Уж яр 2 метрал тIех. Кхы лакхагIа-м ТIой-Юртарча Социалистически Къахьегама Турпалхочо Кодзоев Бахьауддина шиий арарча кхай тIа кхею хьажкIа а хилац. Докъаденна дIаьха кесаш Iо а дадаш гIадамах шишша - кхоккха хьажкIа йоаллар.

Сентябра юхьиг яр со цига хиннар. Коартолаш хийцца чуэца йиш а йолаш, хьажкIаш тIара хIаьтта мара баьццарал дIаяла ца йолаенна ха яр из, вайцигахьарча Iаламага диллача.

Коартолех а хьажкIех а къаьст-къаьста ха гIерташ дIаволавелар со фусамдаьшка хаттараш де.

— Сона йовзаш а бIаргаяйна а цхьа «рецепт» мара яц наха шоай бешамашка а Iаьдала кхашка а шера ши хьувкъам кхебеш, — ях аз Даудага. — Хьалха кхоача культура — коартол, горох, кен, буц, кхыйола хIама чуийцачул тIехьагIа, ахкана юккъе кхыйолча культура фу дIа а дий, дукхагIа долча даькъе доакъара лаьрхIа хьувкъам кхебеш я из агроприем. Йис йиллалехьа чуэц уж тIаккха. ХIана аьлча, из ха хьатIаоттача хана мара уж ховха ерза йола а лац. Ераш, шун беша ягIа хьажкIаш-м ноябрга кхаччалца ягIе а шекъяргйоацаш ма йий. Со-м цхьаькха хIамах а цецваьннав, — яхаш Iелац со сайна дагардар дIа ца аьлча, — сел урагIа яхача акхара мишта йитай коартолаш маьлхах къайла ца йоахаш а цар са «ца дукъаш» а?

— ДIадувцал цунга Iа, — аьлар Дауда Фадиманага.

— Хьо ма вий тха «фермер», Iайха дIадувца, — аьнна ела а къежа, дIахо шиий коартолаш гулъе йолаелар Фадиман.

— Йоккха къайле йолаш гIулакх дац из-м, — аьнна Iохайра Дауд дIайхача лаьтта. Со а хайра цун юхxе, цо аьнна цхьа дош диц ца далийта дагаволаш.

— Укх тIеххьарча хана нах шо-шоай коашкарча бешамех дукхагIа пайда эца болабеннаб нах — аьнна гаьнара дIаволавелар Дауд. — Цхьабараша гурахьа саьмарсаьх дIа а бий, июнь хьатIакхоачаш кхачаш бола из чу а ийце, тIаккха хьалха хьайоала культура дIаюв, дукхагIдолча даькъе коартол, е доакъара лаьрхIе хьажкIа. Оаха кIеззига кхыча тайпара леладу из гIулакх. ДIа мел ювш йола хIама — ялата лаьрхIе юв. Цу тIа, шоллагIа хьувкъам а кхебу. ХIаьта хIанз тхоай рецепт дIаювцаргья аз. Коартола фу чIоагIа теркам тIабахийте леладу оаха. ХIирашкахьара, Черсий-Балкхарой АССР-ра, кхычахьара дай тайп-тайпара массехк сорт дIадув оаха цкъарчоа. ТIаккха царех дикагIа хинна коартолаш хьакъоаста а йий, пхи галя фуна дIаоттаю. Цу сортах йола коартол лелаю оаха кхаь шера кхееш. Цул тIехьагIа юха кердадоах сорташ. Из го оаха вIалла толхабац. ХIана аьлча, кхаь шера мара дахац цхьа сорт цхьан лаьтта. Цул тIехьагIа кхыча сортага «сатосс» лаьтто.

ТIаккха коартолашта юкъе оаша дIаюв хьажкIаш новкъа хилаций коартолашта ях аз, сайна дагадоаллар диццалар кхераш.

— Новкъа яц, — жоп лу «фермеро», — царна новкъа хургйоацача ханна мара шоаш дIа ца ювндаь. Из я коартола теха зиза меллу ха. Цу хана коартолий харшашта юкъе гIолла цхьаца гIа юкъе а буташ, цел бетташ доахача кIоагилгашка фийг а тоссаш, когашца лаьтта дIатIа а хьокхаш дIадолх бераш. Царна цхьан сахьата балла болх мара бац из. ХьажкIаш урагIйолхxаше а коартолий лордаш а чIегIаш а шоаш дергдар ди а дий, «дIаювш».

Лордех арахьежача, мархIа хувшаргйоацача ябакхашкахьа хьал а хьежа хет аз:

Уж ма чIоагIа кIаразъяьннай.

— Царна эгтара эсалагIа йола, беша юстара яда чIегалгаш кхоач, — вел Дауд.

ХьажкIашта, коартолашта «чугIертаций» цар йIаьха ткъовронаш?

— ГIерт. ХIаьта а уж чугIерта йолаеннача ханна, бераша эш-эшачахьа дIа-хьа лестаю уж беша новкъа хургйоацаш.

ХьажкIий сорт малагIа леладу оаш?

— «Вайнаьха кIей хьажкIа» мара оаха вIалла дIа а ювц.

ТIаккха бешара лаьтта сенца хьаьндеш леладу оаш?

— Цун тоъала хьоанал тха кхийчура ара йоал. Цхьа етти ши Iасилги леладу оаха цахаддаш.

ТIаккха минеральни удобренеш, химикаташ?

— ВIалла «бIарга» а яйтаяц тхоай беша, я яйта дага а дац. Уж еттаи кхедаьд вай даьша ялат, кхыдар?

Цу хана кхебаь хьувкъам ца бувцаш хIанзалца хIана ваьгIав ер, аьнна хета мег сох цхьабараштa. Хьалхxе аз дийцадаларе диццала мегар из сурт. Сона хеташ, хIанз нах шо-шоай бешамашка кулг тоха, цIераш сега, оахама балхаш де болабеннача хана дукхагIа пайдане хила мег цу дезалах аз оала дош. Нагахьа санна Наьсаре беш мел йолча дезалаша цар мо шо-шоай лаьттах пайда эцаре «нитраташ» йоахка совхозий коартолаш а кIезигагIа юаргьяр цар, сискал, хьалтIам е жувр лехаш базар тIа ада а безаргбацар, ялат, доакъар язде тхона, яхаш заявленеш бе а ехка совхозий директорашта тIехьа лела а безаргбацар.

Аз вув[illegible] Дауд а цун цIен дезалхо а гургвац шоана цу гIулакха шоай совхоза конторе водаш. ЦIагIа теачул тIехьагIа базар тIа яхьа а кооперативни тикашка дIачуяла а хул царга ялат а коартол а.

Цу массадолча хIамал дезагIа а беркатегIа а хет сона, Дауда дезал лаьтта къахьега ховш а цун кхом бе Iомалуш а кхувш хилар. АрендагIа совхозагара лаьтта хьаэца дагаволаш ва Дауд.

М. ЗАНГИЕВ.

ГIулакх мишта ду шоана

КАГИРХОШТА—САМУКЪАЛЕ

Дуккхача хана денз торговле къахьегаш хьайоагIа, Победа проспекте йоаллача «Кагирхой бара» бармен Аверина Тамара.

— Аз торговле болх бу 22 шу да, 10 класс яьккхачул тIехьагIа официантка ученица йолаш «Кавказ» яхача ресторане балха эттар со.

ЗIамига йолча хана денз продавеца болх чIоагIа дукха безаш яр со, цудухьа се школе деша ягIача хана продавец хила чIоагIо йир аз. Официантка болх беш йолча хана бармена курсашка а яха, уж чакхъяьхачул тIехьагIа укх баре балха ера со.

Со хиннача дийнахьа а дукха бар цу баре кагий нах, мехкарий, кхелетараш. Цхьан истола гонахьа багIача кагирхоша оалаш хезар сона «вай укх чу мел доагIача хана елаенна ма хулий из бармен-м, цIаккха а ха мича йоагIа из иштта елаенна йоацаш. — Iа фу ях, ва Саша, иштта ела а енна, хьайца хоза йист а хинна, хьона эшар лерттIа хьалуш хилча, цу тIа баре цIенеи, ладувгIа музыкеи хилча кхы фу эш хьона. — Сона дезар-м из мичад, укхчу гIаьле увза йиш а ца хилча, хIаьта халха вала безам болча хана, халха вала моттиг а ца хилча, из хIана дац аьнна, цунта дIаоалалац из ела а къежаш латташ бIаргаяйча». Кхетаде хала дацар, Саша яхачоа бIара хьажача а, дасанас цунна цхьанкха хIама кхо ца делга. ХIаьта, шийца багIачарел ше тIех а хеташ, куро вагIа Саша кIса чу а кхайда «Ростов» яха гIаьле пачка хьал а яьккха, гIаьле лотае эттар. Ше гIаьлен пачка хьалйоакхача хана цIаьхха шийна духьала йоаллача «Тхо долча гIаьле увзац» яха, вывескана бIарг тIаэттача вела а къежа цох дош ца хеттаи гIаьленах кIур баьккхар Сашас. Цо увза гIаьле бIарга а яйна, шорттига цунна дIатIа а яха, безаме «укх чу гIаьле увза йиш яц, хьо, дIатIа хьежача хьаькъал долаш а чIоагIа хоза зIамига саг а ва», аьнна, ела а къежа цунна бIарахьежар Тамара. Цо шийга безаме а хоза а ма аргдий аьнна дага а дацар Сашайна, бакъда, Тамарас шийга къамаьл даьчул тIехьагIа цIий а венна, сиха араваьлар зIамига саг.

Кагирхой бараш а, кафеш а, видеосалонаш а, иштта кхыяраш а дукха я вай городе. Бакъда, массанахьа а ши-шиий тайпара да. Сога хаьттача, кагирхоша салоIача моттигашка корта бохабу малараш эшаш дацар, е нийсагIа аьлча, вIалла а хила йиш йолаш дар.

—ХIанз массанахьа а корта бохабеча маларца къовсам лоаттабу, яхаш ма дувций. Нагахьа санна из иштта дале, юха хьа хIана ел йий дохкаш йола ларекаш. ХIаьта коньяк а, чхьагIар а, шампански а дохка йиш йола тикаш а дукхагIа хьаяржаш латт. Дукха ха мича яр массайолча тикашкара из дIададьккха а. ХьагучогIа, кастта тхона а бокъо яла мегаш я шампански дохка. Сай йиш хилча аз дохкарг-м дацар из, иштта а харцахьа лелаш хилча, из менначул тIехьагIа кхы а халагIа ма хургбий ераш — йоах, Тамарас.

Ше болх беш йолча баре цу тайпара бокъо ца елча бакъахьа хеташ я Тамара. Из харцахьа а дан. Цул а дикагIа хургдар кагирхоша шоай мукъа ха сакъердамегIа дIахьоргйолаш «Кагирхой барашка» цхьаца пайдане хургдола вIашагIкхетараш, беседаш, сайренаш е кхыдараш — комсомола райкомо а, обкомо а вIаштIехьдаьхача.

Авеpинас болх беча баре 50 сага Iоха моттиг я, цул совгIа, кхы а дика кийчъеш латташ зал я, кастта керда мебель а я хьачу я езаш. ХIаьта салаIа хьачубаьхнача кагирхошта мала дIайха кофе, тайп-тайпара сокаш, коктейлаш я, яъа пироженное, бутербродаш я. Цул совгIа, ладувгIа хоза музыка а я.

Бакъда, лакхе вай ма аллара, хьачуухараш тайп-тайпара хиларга хьежжа, хIаране ши-шиий дар леладу.

Из санна са паргIата йолча баре, ца доагIар дича чIоагIа хала хет. Дега чIоагIа Iаткъаш да баре урсаща даь йоазош, «сий а эхь а доацаш ва» ца аьлча, кхы тайпа ала йиш йолаш дац, цIенача истола тIа а пена тIа а, урсашца а ручкашца а йоазош деча сагах.

Ше болх беча цу юкъа дукха грамоташ а маьхера совгIаташ а тийннад Тамарийна Баре ше болх беча укх диъ шера цкъа Iийнаяц Аверина бетта шиий е езаш йола план ца еш.

И. УГУРЧИЕВ.

Специалиста хьехамаш

Фу де деза хьувкъам лорабара?

ДIайийнача юртбоахама культураршта доккха зе ду дахкашта тара йолча грызунаша — дахкаш-полевкаша, эпаша, тушканчикаша, иштта кхыча тайпара яраша. Дуккха къоргаш йола цар колонеш, массаза кхашта юхе е кхашка хул. Грызунаша кхаьча ялат даарах, къоргашка ялата доккхий кийчамаш дарах хьувкъама доккха зе ду. Царцара къовсам боаггIача боараме а наг-нагахьа мара а ца лоаттабарах, уж тIеххьарча хана чIоагIа ебаш латт. Грызунашца къовсам лоаттабе безалга оаха дуккхаза яздаьд газеташ тIа а. Хала хете а, тха рекомендацеш дукхагIча даькъе теркал ца еш юс.

БIаьсти енай. Гурахьа дIаювш йола культураш дIайийнача гучаяьннай чIормаяьнна баьцовгIаш йоаца моттигаш. Кхашка дахкий долга хьахьокхаш йола белгало я из. Грызунаш йола моттигаш, уж мела дукха я техкачул тIехьагIа мара царца къовсам болабе йиш яц.

Дукха ха я лаьтта докъаденна а, амма, колхозийи совхозийи агрономаш хIама деш бац. МалагIча боахамий аренашка дукхагIа да дахкий, эпаш, тушканчикаш? «Грозненский», «60 лет Октября», «Горячеисточненский» яхача совхозий а, «1 Мая» цIерагIча колхоза а кхашка.

Керттерча агрономаша Х. Эдилова, Н. Адаева, В. Музаева, С. Назирова грызунашца къовсам лоаттабара дуккха дикагIа аьттув болаш йола ханаш зехьа дIайохийт, цул совгIа, хIама деш бац агрономаш-энтомологаш а. БIаьш болча наьха къахьегам иштта боабе йиш йий-те? Хьувкъам кIезигагIа мел хул механизатораша кIезигагIа ахча эц. Шоай служебни декхараш цу боараме кхоачашдеш болча наьха эхь-эздел доацилга мара дац из. «Загорский» яхача совхоза керттерча агронома И. Оздамирова мара грызунаш дукхагIа йолча моттигашка уж хIалакъяра дIайхьаи тувса эша ядохимикаташ дIайийхьаяц. ХIаьта дика хьувкъам хилара къовсам загорцаша лоаттабаь ца Iеш, массане а лоаттабе безаш ма бий.

Каст-кастта агрономаша теркал ца еш ют, дахкашца къовсам лоаттабара химически метод. Аз ювцар я приманкаца ехкаш йола цинка фосфид. Приманка йилла еза дахкий дахаш йолча къоргашка, цул тIехьагIа из къорг юкъа а юкъаш. Из чIоагIа хала. ЙIаьхxача хана лаьрхIа бола болх ба, дале а, цул дикагIа эффективность йолаш кхы цхьаккха метод яц.

Моздокера кхухьаш йола биологически приманка йилла а мегаргья. Биологически метод — грызуний колонешта гонахьа вирусни лазарий дохьаж теха дола ялат дIаи-хьаи кхувсарах латт. Цу методаца дахкийи эпаши йоаю, химически методех уж йоае таро йоацаш хилча.

Лакхе йийцачарел совгIа йолаш я грызунашца къовсам лоаттабара кхыйола методаш а. Республикански Iилма-тохкама ветеринарни станце кийчъеш йолча зообактокумаринах а пайда эца йиш я.

Боахамашкара агрономаша чIоагIа во леладу баьцовгIай унахцIено лораяра гIулакх а. Цхьа факт мара йоалзергьяц вай: цхьан специалисто, хьа а яьха, баьцовгIаш лораяра йолча районни станце гурахьа дIадувш долча ялатий образецаш хьаена яц, уж «Мучнистая роса», «ржавчина», «снежная плесень» яха лазараш кхетара мел кхераме я тахкара. Специалисташта гурахьа дIадийнача ялатий хьал дика довзаш хилча мара, моллагIча лазарца уж къовсабала йиш йолаш бац, уж. Вай долча баьцовгIашта лазар кхийтта долга, дукхагIча даькъе, тIехьагIа мара гучадалац, царцара къовсам ледара лоаттабу. Цу дерригне а хьувкъам дукха кIезигагIа хулийт. БаьцовгIаш лораяра квалифицированни беча балхо мара таро хулийтаргьяц хIара кхай тIара дика хьувкъам эца. Из кхетаде дезаш да.

А. АГАПОВ,
Грозненски района баьцовгIаш лораяра йолча станце начальник.

Доазол дехьара

Австре столица — Вена. Советски Эскаро фашистски гIаьрахоех мукъаяьккха 44 шу дуз.

СУРТА ТIА: из город йоаккхаш цхьан кIира дийнахьи буси ца хаддаш хиннача тIем тIа байнача салтий кашамашка.

А. РУХАДЗЕ сурт. (ТАСС фотохроника).

Халкъа парте хьалхаленаш

Итт шу хьалха Мали Республика столице — Бамако малийски халкъа Демократически союза (ДСМП) учредительни съезд хилар. Цу шерашка ДСМН политически низ бола малийски общество а хинна дIаэттай. Парте юбилей хилалехьа Малирча АПН корреспондента Тарасов Бориса интервью йийцар ДСМН арахьарча бувзамий Центральни исполнительни бюро секретарь волча Секу Минандиу Траорегара.

— Фу мах бу оаш ДСМН балха итт шера опыта? Хьона хетачогIа, малийски общество дегIайоагIача этапе малагIа дакъа да парте?

— Шиий итт шера юбилейна ДСМН накъайода энергехи низахи йизза. Тха парти хьакхеллай беррига мехка шерра дискуссеш чакхъяьнлачул тIехьагIа, цудухьа из я халкъа сицара парти. ДСМН лозунгашта гонахьа деррига мехка халкъ вIашагIкхийтта хиларо хьагойт парте авторитет мел лакха я.

Сона хетачогIа, ДСМН вахар дIаьхдалар парти массаза а шиий структура къаман исторически, культурни, иштта малийски халкъа гуманистически идеалашца нийсъе гIертар да.

Тха мехка политически а пачхьалкхен а структурай белгталдар гражданий нийсхон тIа хьакхелла да, нийсхо, низ, барт-цхьоагIо болаш общество хилийтара гIулакха шиий низ дIалургболаш ва хIаравар. ХIаьта къаман эшар фуд ховш а я ДСМН.

Цу тIара ваьнна хIанз укхаза хьа хаттара шоллагIча даькъ тIа варгва со, — малийски общество дегIайоагIача этапе парте лоаца дакъа къаьга гуш да, ДСМН ше леладеча дикача гIулакхашта тешаме а йолаш, шиий членаш хьагулбе, шоаш леладер дикачуй тIехьа долга дIадовзийта, образовани, медицински гIулакхдар, культура массанега цхьатарра кхоачаргйола, хIаьта тIехьхьара, кхувшбоагIараша а кагирхоша а шоай моттиг хьалоацаргйола сийрда пачхьалкхе хьалъеча балха дукхагIа юкъеозар шиий керттера гIулакх хеташ я.

ДСМН шиий вахара маIан [illegible]

— ХIанзарча шиий балха тIа ДСМН «приоритетиий приоритеташ» лархIа мегаргдолаш масейтта декхар оттадаьд шиийна хьалхашка.

Ераш да царех керттера дараш.

Хьалхара, доазол дехьа бахача малийций хьал. Цу даькъе ДСМН политика цар бокъонаш лораяра, иштта даьхенцара культурни бувзам ца хадийтара, Мали юха цIаберза цар йиш хилийтара тIаерзаяь я.

ШоллагIа, Африкански континента тIа машар меттаоттабе, къаьстта, къаман юкъе машар бе, братоубийственни тIемаша новкъарле еча, цар юкъеззача къамий дегIадара процесс хала латтача районашка.

Африка ше кхыча континенташца нийсйнча технологически тIехьаюсаш хилар кхетадеш. Цунца цхьана дукхача мехкаша шоай экономически социальни дегIадар цар чотагIа Iалаш а деш, иштта дIаьхий да цун лаьттеи лаьттан ченаши. Амма цу хьалашка а йоацача нийсхон жертва а хинна йисай Африка, дунен халкъашта юкъера цхьана къахьегар чIоагIдара, континента тIа машар оттабара енна предложенеш теркалъяц. Цудухьа кхетаде хала дац ДСМН генеральни секретара, генерала Мусса Траоре ОАЕ председатела балха тIа братоубийственни тIемашка бIарчча къамаш дохадеча Африка районашка барт бар керттера декхар а лоархIаш, теркалдеш хилар.

КхоалагIа, доазонца ядача пачхьалкхенашца лоалахошта юкъе хила деза дика гIулакхаш чIоагIдар. Царца тха бувзамаш да юкъара исторически, социальни, культурни тIехьаленца.

КхоалагIа, доазонца ядача пачхьалкхенашца лоалахошта юкъе хила деза дика гIулакхаш чIоагIдар. Цар- [illegible] альни прогресс Iалашъяри фуннагI даь а хьаллацар дIадехача, укхаза эггара хьалха халкъаштеи пачхьалкхенаштеи юкъера те- [illegible]

шам кIоаргбара процессана ма хулла массе оагIора новкъостал де дезар. Белгтала, тешам кхоачамболлаш ца хилар бахьан долаш адамле йоккхамасштабни конфликташта юкъеозаш нийсденнад. Тешамо хьакхол безаме, тIера, конструктивни диалог. Цо таро лу эггара чоалханеча проблемай вIаший тIаэца мегаргбола соцам тIаэца къаьстта тIема, дунен халкъашта юкъерча цхьана къахьегача даькъе.

— Шун парти хьахиннача хана денз ДСМН-и КПСС-и юкъе дика отношенеш эйттай. Цар дика йоккха импульс йийцар 1986 шера ДСМН генеральни секретара, Мали Республика президента Мусса Траоре СССР-е официальни доттагIлен визит хинначул тIехьагIа. Хьона хетаргахьа, шаккхе а парти вай мехкашка кIоарга экономически, политически социальни хувцамаш чакхдаха йолаеннача хьалашка, малагIа перспективаш я цу отношеней?

— КПСС-и ДСМН-и юкъе цхьана къахьегара отношенеш овттар, белгалдаккха деза керттерча кхаь бахьанца: обществах юкъарфилософски хетадаларашта юкъе духьаленаш ца хилар: вай партеш дунен проблемашта цхьатарра гаргагIертар, къаьстта, къаман-мукъадалара къовсам, герз дIадаккхар, дунен халкъашта юкъера цхьана къахьегар, яхараш мо; шинна а парте хьаштий вIаши сий де дезалга къоабалдар.

Бокъонца хила доагIача тайпара да, вай дахача, массаза хувцалуча дунен тIа, хоалу, КПСС-и ДСМН-и юкъера гIулакхашка дегIахара хоалуш хилар а.

ДСМН генеральни секретара СССР-е яьча визито, шеко а йоацаш, керда импульс елар цхьана къахьегара отношенешта. Уж дегIаха йиш яр укх тайпарча хьалхаленний лостамех: эггара лакхерча боарамах сан- [illegible] нийсхон духьа КПСС-и ДСМН-и юкъера доттагIал дIахо дегIадара.

АПН.

Статистика тешал ду: укх тIеххьарча шерашка Финлянде йолаш хинна шурий фермаш 3,8-зза кIезигъеннай, хIаьта, шурийна лаьрхIа леладаь доахан 1,8-зза кIезигагIа да, яхаш. Цу хьакъехьа доаггIаш дола хаттар отт: шурий продукташ хьаяра боарам цIаьхха Iохлулга дий-теш из? ВIалла а дац.

Суоми яхача мехка тахан шура яккхара боарам кIезигагIа бац. Къайле чоалхане яц — вай йийцача хана денз шура йоккхача Iула продуктивность 1,7-зза дукхагIа хиннай. Мехка хIара Iаттагара шера йоаккхаш йола шура юкъера хьайийцача 5 эзар литр я.

Суомера шурий боахам дукхагIча даькъе дезала-кооперативни ларда тIа ба. 60 эзарнел совгIа шурий фермаш я мехка. ДукхагIча даькъе уж йоккхий яц. Уж цхьан дезала доалахьа а цар гIулакхаш деш а я. МоллагIьяр сенна йолча ферме 10 бежан да. Доакъара дукхагIа дола дакъа, хьалхарча даькъе силос, фермераша хIанзара ханарча техникагIа пайда эцаш, шоаш кийчду.

ТАСС фотохроника.

Къаман социальни могашал

Хетаргахьа, М. С. Горбачевеи цун сесага Раиса Максимовнайи кубински берех дика уйла хилар. Уж довза йиш йолаш кIезига моттигаш хиланзар советски хьаший — улицашка, школе, кхычахьа.

Ца бовзача мехка кхаьчача эгтара хьалха бIаргагураш бераш да, царга гIолла йовзаргья къаман унахцIено, цу мехка гражданаш социальни мишта лорабеш ба.

Цкъа меттел дуккхаза а бIаргадайнад сона Латински Америка бераш — къе, меца, шурий чам ца ховш, эгтара элементарни долча лазарех довш, даа хIама даккхар духьа кхийнараша санна дукха болх беш дола бераш. «КхоалагIча дунен» мехкий дукха бераш довш хиларах йола дунен статистика саг кхеравеш во я.

Цу тайпара хIама бIаргадовзар М. С. Горбачевна Кубе. Цига бераш диза, тIадувха хIама долаш, цар унахцIенон а дика хьал хилийтара а йоакхо еш да — из пачхьалкхен политика я. Из хьагучайоал бер нанас Iо а далехьа; кхалсага кхоачмах ца боакхаш йола квалифицированни лорий консультаци, берах хиларагIа, бер дича, берага хьожача хана кхалсага 18 кIира отпуск лу, кхыдола гIулакхаш ду.

Медицински гIулакх деш хиларо, бераш кхачанца Iалашдаро, кхыча льготаша Кубе бераш довлга Латински Америка эггара лохагIча лагIа тIа даьккхар, дунен тIа эгтара кIезигагIа довча кхоачадир. Бер Iо ма динге лорий теркаме хул. Шу хьалха 399 сага лаьрхIа цхьа лор волаш лораш бар Кубе, хIаьта беррига лораш 25,5 эзар совгIа саг вар, мехка дукхагIа хулаш латт берий бешамаш. ГIайре тIа массанахьа а я школаш-интернаташ, цига дешаш а дахаш а да бераш, царна тIадувха барзкъаш, тIа-кIал дила хIама, даар лоаттаду мах боацаш. Иштта 600 гаргга интернат я, цар чу дешаш 300 эзар бер да. [illegible]

[illegible]

Укх тIеххьарча хана медицинехь гIулакх деча системе хьахиннаб «дезала лораш» яха керла прогрессивни лостам.

Из тайпа деш дола медицински гIулакх М. С. Горбачевна довзийта [illegible] лоро Ракель Кандебала [illegible] шиий балха принципаш. Из болх беш йолча районе 647 саг, уж лора [illegible] Берригa пациенташ, цамогаш бараш а унахцIено [illegible] юкъе хаддаза профилактически болх бу. [illegible]

[illegible]

Гавана.

Александр КАРМЕН,
АПН спец. корр.

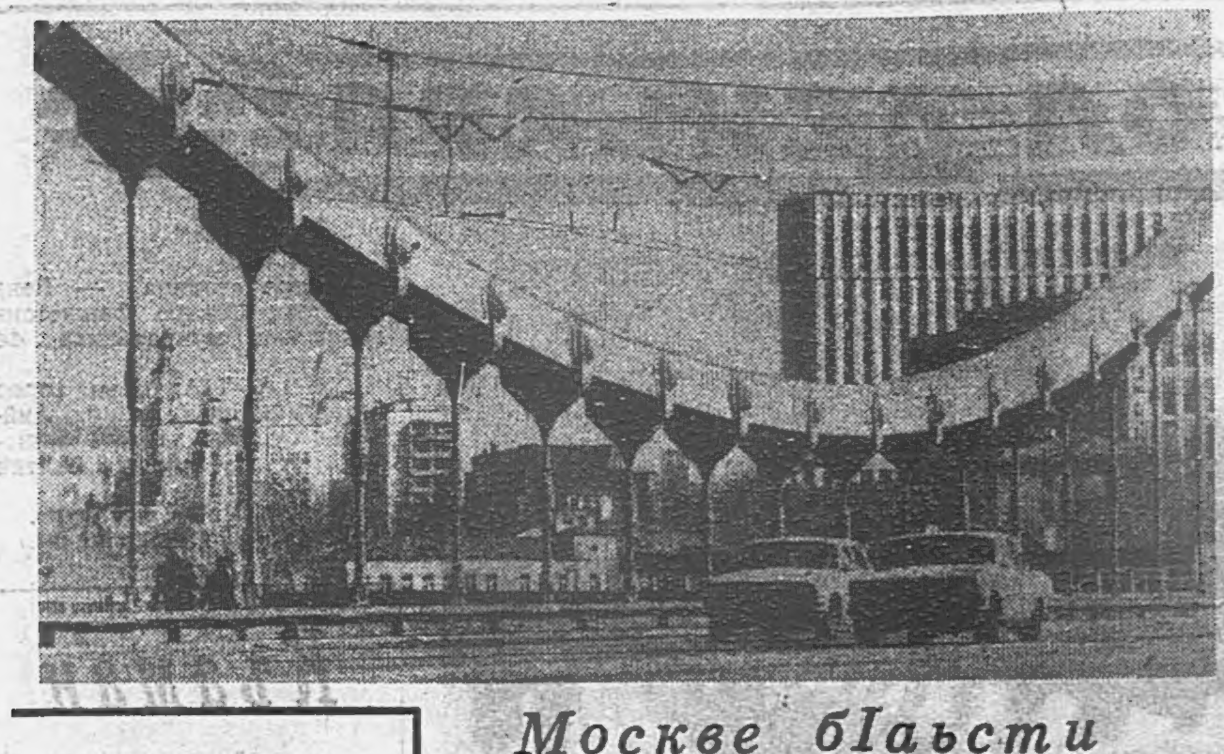

Москве бIаьсти

СУРТА ТIА: Крымски тIий
А. ВЕЛИКЖАНИНА сурт. (ТАСС фотохроника).

Клубаши профсоюзаши

Безаме вIашагIкхетар

Старопромысловски района Пролетбата цIерагIа культура ЦIа городе къаьнагIчарех цаI да. Цига безаме хул Грозне эгтара хьалхара мехкдакттадоахараш хьабаьнна йолча 36-ча участке бахача наха лаьрхIа сайренашн вIашагIкхетараши дича. Уж дуккхача хана диц ца луш дага а латт.

Дукха ха йоаццаш Нохч-ГIалгIай облсовпрофо городе Орджоникидзерча киноцентраца цхьана вовзаш волча советски кинорежиссераца Григорьев Борис Алексеевичацеи къонача киноактрисаца Григорьева Женяцеи вIашагIкхетар дир. Цига хьахьекхар «Ловча лалва со, даьла!» яха кинофильм. Из даькхад Б. А. Григорьева цхьа берий цIагIа хиннача событей материалий кIийлен тIа. Цун идея, режиссера яхачогIа, саг нахаца къахетаме хилар я.

Кинофильм дIахьокха доладалехьа цо зрителашта дийцар из доаккхаш кайоалаш а ка ца йоалаш а хиннача хIамаех. Цунга ладувгIаш наьха боккха безам тIабахар кинофильмана. Кхы а чIоагIагIа ладувгIаш хилар режиссерал тIехьагIа из керттера роль ловзаеш йолча Григорьева Женяс къамаьл деча хана. Цунцара къамаьл чIоагIа хьашт хилар къаьстта «сийдола» професси дукха езаш болча кагирхошта.

Женя нийслагIча классе деша ягIа йиIиг я. Мала хила безам ба цун? Кино кайоалаш роль дIаяхьа вIаштIехьдалар — из дина да. Бакъда, Женяс хIанз а къоастадаьдац, ше актриса хургья е ветеринарни лор хургья. Из шоллагIйола професси езаеннай цунна хьайбаш дукха дезаш хиларагIа.

Зале дукха нах ба. Iимад йоацаш сатем эттаб зале, дегчура доагIа дешаш, кхувс, цхьабараштa бIаргех хий дувл. Кино хьагуча кадраша наьха дог тохадолийтар.

Нагахьа санна зрителаш киноискусства болхлошца вIашагIихийтта, цар, деча къамаьлага ладувгIаш хиннабецаре, цу къамаьло уйла гIоттаяь ецаре, тIаккха кинофильм ше а иштта хьажа догдоагIаш а кхетадеш а хургдацар.

Из вIашагIкхетар лоархIаме да Нохч-ГIалгIай облсовпрофо ший города йистерча культура кхуврчех пайда эцарца а балха керда формаш юкъе йоалаярца а.

Е. ПРОКОПОВА.

СПОРТ

БОКС

Дукха ха йоаццаш Кургане чакхъьялар 1973 — 74 шерашка баьча кагирхоштa юкъера Россе чемпионата боксагIа йола финал.

Вай республикера цига дакъа лоацаш вар ши боксер: хьалхарча разрядагIа вола Павловский Александр (ДСО Динамо), СССР спорта мастер хилара кандидат вола Берсанукаев Ризван (профсоюзий ВДФСО).

Дика котало яьккхар укхаза 63 килограмм доазол дараштa юкъе дуккха тIех а волаш, хьалхара моттиг яьккхача Берсанукаев Ризвана.

Цунна иштта елар техника дикагIа хиларагIа йола приз. Цул совгIа, Берсанукаева путевка яьккхар РСФСР сборни командана юкъе а волаш, Ерригсоюзни ловзарашка дакъа лацара.

Ризван Iомавеш ва профсоюзий ВДФСО ДЮСШ тренер вола Кацнев Йоакъал.

ШАХМАТАШ

Грозне чакхйоалаш йоагIа маIача наха юкъе шахматех ловзаш хьалхле яккхарах йола яхьаш. Цига дакъа лоацаш ва спорта мастераш хилара кандидаташи хьалхарча разрядагIех вола 14 саг.

Дукха ха йоацаш хьалхле яккхара шийтталагIа тур чакхъьялар. Цу туре котало яьккхар Ошаев Хаджи-Мурада, Бангаев Мухьмад эша а веш, Мелькумянц Николая, Горохов Пётр эша а веш, Пашаев Гарсе, Аракелов Карен эша а веш, Манукян Валерий котваьлар Алексашин Владимирал.

Цу туре, дага а доацаш, нийшар хьалхе яьккха хиннарех цаI Комаров Александр.

ХIанз города чемпион яха цIи яккхара гаргагIа ба Мелькумянц Николай, Ошаев Хаджи-Мурад, Джаналиев Ваха, Комаров Александр.

К. ЕВЛОЕВ.

Яхье котбаьннараш

Укх деношка Грозненски районни берий - кхувшбоагIарий спортивни школа зале из хьалйизза нах бар. Цига кIалтохаргах латара района чемпионат яр. Из яхь дIахьоча дакъа лоацаш Пригороднера, Чаьчана юртара, Йоккхача АтагIара, Гикало поселкера школашкара 150 дешархо вар.

КIалтохар яхача цу къаьнача ловзара дешархой безам тIабахар кхетадеш дар. КIалтохаргах латар вай къаман ловзар лоархI. Цу ловзарах котало яьккхараш ба Бисултанов Асланбек, Хасмиков Салман, Орцуев Хьасан, Олимпиада-88 яхача ловзарий дото призер вола Вараев Iадлан санна бола дунен чемпионаш. ГIорбаьнна мастераш ба вай республике а, Грозненски районе а.

Йоккхача АтагIа дIайинхьача яхьаша хьахьокх района школьни спортивни секцешка кийчбаьраш гIорбаьннача вай спортсменашта тара хила гIерташ хилар. КIалтохаргах латар лакха говзал йолаш дIадихьар. Цига чемпионаш хилар хила боагтIараш. Царна юкъе эггара зIамагIа вар эггара лохарча доазалах яхьаш дIайинхьа Йоккхача АтагIара Катаев Апти. Кхыдола доазол дараша яхьаш дIахьош чемпионаш хилар Чаьчана юртара къона спортсменаш Гугаев Увайс-Хожа, Гугаев Iусман, Арсемиков Хьамид, Мукаев Турко, Эсмерзоев Салман, Хататаев Али, Домбаев Аслан, Хамзатханов Джамалайла, Йоккхача АтагIара Чанкаев Ислам, Хазгириев Султан, Катаев Iалви, Пригородни юртара Дузарабов Валид.

Юкъаркомандни хьалхара моттиг яккхарах йола кубок елар Чаьчана юртара Гиназов Руслан тренер волча барттайнача командана. ШоллагIа моттиг яьккхар АтагIарча къонача спортсменаша.

С.-М. ЦУРОВ.

Малав бехкевар?

Вай Грозный цIенагIчарех йоацалга къайла кхахьа ца дезаш, массанена дика ховш да. ТIеххьарча хана дукха дувцаш да городера экологически хьал. Хала тоаде деза из гIуланх дувцаргдац вай тахан. Атта тоалургдараш тоаде а ниа дIа ца кхоачача из гIуланх тоаде мичахьа могаргда райисполкомашта. Бомбаш йийттача санна дохадаь наькъаш, гIишлонхоша шоаш болх баьча юта нувхаш, города юкъе латта хотта, бIеха хьаж йоагIа харцахьа - бакъахьа увттаяь нувхашта йола контейнераш а ювцаргьяц вай. Долаш мел дола кхоачамбоацараш дувца е каьхат а е шаькъа а тоъаргдацар. Къаьстта, города юкъе йола кхалаш ювцаргья вай. Белггала Ленински райисполком а ювцаргья.

«Торгови центр» йолчара Калинина цIерагIча поселке хьалйодача Дарвина улицагIа я царех цаI. Гаьннара хьакхет цигара хьайоагIа во хьаж, бIаргагу нувхаш, цаьхаташ, цу юххе кооперативни гаражаш хиларах машинай тишъенна оатхалаш. Кеззига урагIа вахача, цхьаькха кхалаш а я. Вай мел дийцачул совгIа тийда гаьнаш а яда укхаза. Цу цхалашта уллув йоаллача берий беша долха бераш хIара дийнахьа тIехдувл цунна юхе гIолла. МоллагIа лазар царднa кхийттача а цецвала хIама дац.

Дарвина улицагIа вахача Долгиев Мухьмадага хьаттар аз, уж нувхаш мичара енай, аьнна.

— Укхаза нувхаш дIакхувса болабеннараш кооперативни гаражашкара нах ба, — аьлар Долгиева. — Цхьабакъда, царца яхье а баьнна чIоагIа къахьегаш ба гонахьарча улицаш тIа баха нах а. ХIара бус тачнаши ведараши бе а ехке, шоай нувхаш дIакхувса хьатIаболалу уж. Царна духьалъотта денал хила деза. Цкъа царна эхь хетаргдацар-те, аьнна къамаьл де веннавар со, амма хьатIаьча яппараша сиха дехке-м ваьккхар. КIалнахаца къувсар котваьнна моттиг мичай. Участкови инспекторагара гIо дийхадар тха улицагIа бахача наха. Цхьаннена мукъа а цо гIод тохаре, совца мегар уж. Цхьабакъда, укхаза кIийлен вагIа безам хургбац-кх цун.

Фу тIакхаьчад цу наха иззал гаьнара хьа а кхухьаш укхаза уж нувхаш дIакхувса. Дехьарча улицагIа бахачарга аз из хьаттача сона денна жоп иштта дар:

— Нувхаш дIакхувса тха моттиг-м яц. Тхо долча увттаеш контейнераш а яц, моцагIа лийнна нувхаш дIакхуьхьа машинаш а мича лел хIанз. Контейнераш увттаергья, яхаш, тхога дувца дукха ха я, гучадаьнна хIама а дац.

Атта дац, райисполкома коммунальни боахама отдела заведующи Чернозубов хьакораве. Дукха дIа а хьа а лела везаш болх ба цунгара бар. Шозза-кхозза райисполкоме вахача цунца вIашагIкхета са вIаштIехь а ца доалаш, телефонаца хилар тха къамаьл.

— Цу улицагIа баха нах шоаш ба уж нувхаш Iокхувсараш — аьлар цо. — Царна гIод тохаргдолаш дийцад аз участкови инспекторца. Цар шоаш тIа а йоттаргйолаш машина яла мег оаха царна.

Даьра нийса-м да шоана хургдар, Дарвина улицагIара нах! Шоашта футтаройна шоай мерий кIал нувхаш а Iокхувсаш даьгIадеций шо?! Цу тIа раьза а доацаш леткъа а ма леткъий. ГIод а техкача, цу тIа уж нувхаш машина тIа йувтташ а доахкадича, кхы дагадохаргдий шоана леткъа?! Тамаш я-кх дохе-м.

М. АЛАДИНОВ.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

ШОАТТА, 15 АПРЕЛЬ

С. М. Кирова цIерагIа культурен салаIарен парк. 7.00. «Энтузиаст» футбольни клуб. 9.00. Книжкаш дукхадезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш дIа-юха хувцар.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 8.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 8.30. Машинкаца аьхинга хIамаш яра курсаш. 8.40. Берий гитаристий кружок. 15.00. «Дизайн быте» яха курсаш. 15.00. «ЦIагIара медсестра» яха курсаш. 15.00. «Сийг» яха кхелетарий клуб. 16.00. Халкъа драматически театр. 18.00. Балетни студи. 19.00. «Импульс» дискотека.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 9.00. Гаргара а кхоачара а нах дагалацара хетаяь митинг. 15.00. Драматически кружок. 16.00. «Дувца хIама да вай» яха салаIара сайре. 18.00. «УнахцIено» яха клуб.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 11.00. «КIай ладья» клуб. 15.00, 17.00, 19.00. Видеотека.

Химикий ДК. 13.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 16.00. «Лидер» спортклуб. 17.00. Вай ханарча халхара ансамбль. 17.00. Камерни хор. 15.00—21.00. Видеосалон. 19.00. «СелаIад» яха халхара халкъа коллектив.

Сердалон болхлой цIа. 9.00. «Рукодельница» яха клуб. 16.00. «УнахцIено» клуб. «Шоай унахцIена хила безам бале». 16.00. Гитаристий ансамбль. 17.00. Сакъердамеча вIашагIкхетарий клуб. «Дикачохи хозачохи йола беседаш».

«Красный молот» завода ДК. 9.00 — 21.00. Видеосалон. 11.00, 18.00. Iарбий меттала къамаьл де Iомалу вай. 17.00. «Вай беш» клуб. 17.00. Английски мотт Iомабу вай. 18.00. «Глобус» яха дискоклуб.

Пролетбата цIерагIа ДК. 10.00. «Сакъердаме сахьат» яха игротека. 13.00. «Гинейней» фирма. 13.30. «Теремок» яха киноклуб.

«Оргтехника» объединене ДК. 14.00. «Клубок» клуб.

М. Горьке цIерагIа клуб. 10.00. «КIай ладья» шахматни клуб. 12.00. «Сакъердаме бераш» яха игротека. 18.00. Ритмически гимнастика.

В. Маяковске цIерагIа клуб. 17.00. «КIай ладья» шахматни клуб.

«Старогрознефть» НГДУ клуб. 14.00. Яйгача атлетика эстафета.

В. И. Ленина цIерагIча ДК спортзал. 10.00. Классически кIалтохаргах латар. ДФСО профсоюзий хьалхле. Кагий нах.

С. Орджоникидзе цIерагIа стадион. Футбол. «БIаьстен бургац» яха совгIат даккхара тIехьара профсоюзий ДФСО хьалхле. 14.00. Футбол. БIухо - интернационалист Т. Ризванов дагалацара хетаяь школашта юкъера Заводской района хьалхле.

КIИРАНДИ, 16 АПРЕЛЬ

С. М. Кирова цIерагIа культурен салаIарен парк. 7.00. «Энтузиаст» футбольни клуб. 9.00. Книжкаш дукхадезарий клуб. Книжкай выставка. Книжкаш дIа-юха хувцар.

Филармоне зал. 15.00. «Ленини музыкен» яха бераштa йола музыкальни абонемент.

В. И. Ленина цIерагIа ДК. 8.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 8.30. «Росинка» яха халхара ансамбль. 8.40. Машинкаца аьхнита хIамаш яра курсаш. 9.00. Балетни студи. 10.00. «Улыбка» яха халхара халкъа ансамбль. 11.00. «Фаьлгийн приключенейн дунен тIа» яха киноклуб. 12.00. Бальнин дискон халхарий школа. 13.00. «Меридиан» яха халхара халкъа ансамбль. 14.00. «Дизайн быте». 15.00. «ЦIагIара медсестра» яха курсаш. 19.00. «30 шерал тIехбаьнараштa...» яха салаIара сайре.

Н. К. Крупскаяй цIерагIа ДК. 9.00. Технически кхоллама кружок. 10.00. Ло баккхарен хIамаш тегарен курсаш. 12.00. «Вместе весело шагать» яха берий городской цIей. 14.00. «Къона краевед» яха клуб. 15.00. «Къона ленинец» яха берий кинотеатр. «Анна Ильинична Ульянова» яха ленински дешараш.

С. М. Кирова цIерагIа ДК. 12.00. «Мультик» яха клуб. 15.00, 17.00, 19.00. Видеотека.

Химикий ДК. 9.00. «Берала ритмаш» яха халхара берий коллектив. 9.00. «Лидер» спортклуб. 11.00. «Нийсархо» киноклуб. 11.00 —21.00. Видеосалон.

Сердалон болхлой цIа. 10.00. «Оашош тега». 11.00. «Песенка» яхача вокальни группа концерт. 11.00. Заводской района школай зрудитай конкурс. 12.00. Английски меттала къамаьл де Iомалу вай. 14.00. Хореографически кружок. 18.00. Халкъа театр долча хьоашалгIа.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

Назрановски совхоз-техникумо хоам бу 1989—1990 дешара шера деша нах хьаэцаш хиларах

Совхоз-техникумо кийчбу юкъера квалификаци йола специалисташ:

а) **ветеринарни фельдшераш** (очни отделене);

б) **зооветтехникаш-организатораш** (очни отделене);

в) **зоотехникаш** (заочни отделене).

Совхоз-техникуме хьаэц 8-и 10-и класс образовани йолеи (очни отделене) 10 класс образовани йолеи (заочни отделене) мaIанахи кхалнахи.

Совхоз-техникуме деша отта безам бараша директора цIерагIа заявлени язъю (малагIча специальностех деша безам ба белгалдоаккхаш), заявленеца цхьана хила деза укх тайпара документаш:

1. **образованех дола документ** (подлинник);
2. **медицински справка** (Ф - 086-у).
3. **дий сурт** (3х4 см боарам болаш);
4. **эскарцара гIулакх леладара документ** (абитуриента ше дахь);
5. **паспорт е нотариуса чIоагIдаь дола варах долча тешала копи** (абитуриента ше хьадахь).
6. **Къахьегама книжка тIара выписken производственни характеристикеи** (заочни отделене болхараштa).

ЗАЯВЛЕНЕШ ХЬАЭЦ:

очни отделене — 1 июне денз 31 июле кхаччалца, заочни отделене — 3 октябре денз 30 ноябре кхаччалца.

Совхоз-техникуме деша дIаоттараша дIалу деша оттача хана луш йола экзаменаш:

8 класс яьккха бараша — эрсий меттах (диктант), математиках (устно);

10 класс яьккха бараша — (дешара шаккъе форма) — эрсий меттахи литературахи (сочинени); химех (устно).

Деша дIаотташ луш йола экзаменаш

очни отделене — 15 июне йолалу;

заочни отделене — 25 декабре йолалу.

Совхоз-техникуме йолаш я столови, деша дIаэттараш общежитеца Iалашбу.

Справкаш лу приемни комиссе.

Совхоза-техникума адрес: 366732, Нохч-ГIалгIай АССР, Назрановски район, Гамурзиево яха юрт, совхоз-техникум.

Нийса лелае газ йоагаю пешкаш лелаяра правилаш

БIаьстан дIайха денош даьхкачул тIехьагIа пешкашкарен яьшкареи дымоходий тяга кIезиглу. Цудухьа кхерамзлеи правилаш массаза а дагайоагIаш хила езалга оаха кердадоаккх.

Пешк е яй лотабалехьа хьалха автоматика болх беш йолгеи дымоходаш тяга йолгеи хьажа веза.

ДIакъайла шибер (заслонка) йолаш, дымоходашка тяга йоацача хана Iа пешкаш йоагаяр геттара кхераме да.

Газ хьаллотаялалехьа хьалха:

Шибери (заслонка) поддувала нийи хьаела, пешка чу керда фо чудахийта деза.

Дымохода чу тяга йий хьажа веза, каьхата лист чухьежача кора дIатIа а йихьа. Нагахьа санна каьхат Iо ца дожаш соце — **тяга дика я**, каьхат Iодоже — **тяга яц.** Тяга ледара е вIалла а йоацаш хилча пешк е яй лотабар чIоагIа **кхераме да.**

Газ йоагаеш йола пешкаш е яьш кхераме а йоацаш йоагаяра лоархIамечарех цаI я горелка тIа газ лотаеш йола момент. Чоалхане, ца эшаш дола гIулакхаш хургдоацаш, пешк лотаеча хана цIенхаштта лелае еза ер порядок:

Хьоарчадаьча каьхата оасилг лотабаь, чухьежача корага гIолла запальни горелка йолча дIатIабахьа беза.

Электромагнитни клапана кнопка тоIаяь, 2 минута тоае еза.

Кнопка дIа а хийца, йоагаш а запальник йолаш, горелка хьалхашкара кран хьаелла еза.

ЩIаьхха а йоагаш йолча пешка **тяга** йий хьажа, чухьежача корага лотаяь цIилеторг дIатIайинхье. ЦIилеторга ала пешка корага гIолла чу озаш бале — тяга дика я, пешк **йоагае мегаргья.** Ала, чуувзаш боацаш, юстара лесте — **тяга яц,** пешк йоагаяр **кхераме да.** Цу тайпара гIулакх нийсденна моттиг хилча, тахна а тахка, дымоход цIенъяра дехар деш хоам бе беза ЖЭК-е (частни цIа хилча — РДПО).

«Грозгоргаз» ЭПУ.

Грозненски мехкдаьтта институте дувла!

Грозненски Къахьегама ЦIеча Байракха М. Д. Миллионщикова цIерагIча мехкдаьтта институто.

ХЬЕХ

Дешархойн болх беш бола кагий нахи

1989 шера 23 апрелеи 14 маеи Iуйрийна 10 сахьат даьлча института керттерча дешара корпуса актови зале хургдола «Йийлача наIарий ди» долча (Революце пр., 21)

Программа:

1. Грозненски мехкдаьтта институтах, инженерни кадраш кийчъярах, институте дешархой хьаэцара кердача бокъонех лаьца дувцар.
2. Институте гIолла йола экскурси.
3. Художественни самодеятельноста «Студенчески бIаьсти — 89» яхача фестивала лауреатий концерт.

ПаргIатта чуваха мегаргва.

22-16-15 номер йолча телефонагIа справкаш лу.

Дотох яь хIамаш тахан къердаш я

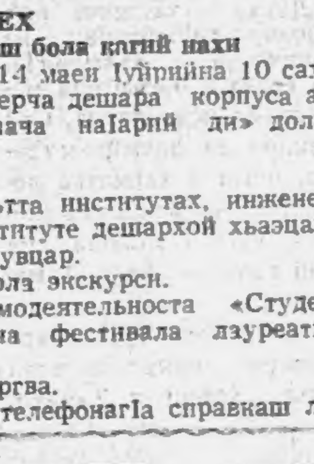

Хоза хьадаь дола, маьхах деза доаца дото гIозараш, гIалакхаш, кулонаш кагийча наха чIоагIа езаш я.

«Алмаз» яхача тика чу йохкаш цу тайпара дото хIамаш массехк тайпа я.

Адрес: г. Грозный, пр. Ленина, 6.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка лаьгIо догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 13 — 18, Грозне 14 — 16 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагIопашкахьара секунде 3 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 3 — 8, дийнахьа 12 — 17 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

15 АПРЕЛЬ

ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — ЦIагIара академи.
9.05 — Л. Бетховен. № 5 йола соната.
9.30 — Шера ханаш. Апрель. 10.30 — Мультфильмаш.
11.00 — Даь-наьна ди — шоатта. Берий бокъонаш лораяр.
12.30 — Социализма мехкашка.
13.00 — «Гуш дар — теша хала дар».
14.00 — Корейски халкъа эскара халхареи иллеи ансамбла концерт.
14.30 — «Кердадараш».
14.40 — Мультфильмай премьера.
15.00 — Москва — Хельсинки телемост.
16.30 — «Хьасташ».
17.00 — Миронов Андрея даькъалоаца фильмаш «Са зIамагIвола воша». (1962 шу).
18.50 — Дунен халкъашта юкъера программа.
19.50 — «Кхалсага вахарцара 15 минот».
20.05 — Ч. Чаплин ваь 100 шу дузаш. «Вовзаш воаца Чаплин» яха художественни фильм. 1-ра сери (Англи, 1983 шу).
21.00 — «Ха».
21.40 — «Телезрителa спутник».
22.00 — Сатира мультипликаце: «Советски ловзоргаш», «Саг гома чу», «Вахаш-текъаш Козявин хиннав», «Каьхата листа приключенеш», «Басняй дунен тIа».
22.50 — Иллеш дIаол Рубашкин Бориса.
00.10 — «Эхо: кIиран событеш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйрийнара гимнастика.
8.20 — Юрта сахьат.
9.20 — «Керттерча улицагIа оркестраца» яха субтитраш йола художественни фильм.
10.50 — «Союзни республикай кинопублицистика». Документальни фильмай премьера.
11.40 — «Темз телевижн» компане программа. (Великобритани). «Фараон». Дукха сереш йола телевизионни художественни филь. «Ший лоIа- 12.10 — «Ардакх». Комедийни фильм.
12.40 — «Режиссер Ингмар Бергман» яха документальни фильм.
13.40 — Реклама.
13.45 — «Земля тревоги нашей» яхача циклерча документальни фильмай премьера.
14.40 — Телевизионни музыкальни абонемент. «Профессора Янкелевича класс». 4-гIа передача.
15.55 — Советски Iилман Денга. Лаьттан кхалхарча горизонташка. (СевКавНИПИнефть»).
магIа» яха 5-гIа сери.
гIай меттала).
16.50 — «Вай заманхо» (гIал-
16.25 — «Анне Вески».
17.25 — Вайцига хьоашалгIа Фильм-концерт.
НГIАССР заслуженни артист, гармонист С. Айдамиров (нохчий меттала).
18.00 — Мультфильм.
18.10 — Халкъашта юкъера гIулакхаш: исторически опыти проблемаши.
18.55 — Футбол. СССР чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Спартак». Перерыве — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!»
20.50 — Халкъа ашараш.
21.00 — «Ха».
21.40 — Документальни фильма экран. «Мело, мело по всей земле...» яха документальни фильм. Б. Л. Пастернака вахарахи кхолламахи.
22.10 — Хоккей. Дунен чемпионат. СССР сборни — США сборни. Швецера передача.
00.10 — «Кердадараш».

16 АПРЕЛЬ

КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00, 23.50 — «Кердадараш».
8.15 — Ритмически гимнастика.
8.45 — «Спортлото» тираж.
9.00 — «С утра пораньше» яха передача.
10.00 «Советски Союза гIулакх ду аз!»
11.00 — «Iуйрийнара почта».
11.30 — «Дунен гонахьа». Альманах.
12.30 — «Фаьлг болча хьоашалгIа», «Фаьлгий бал» (ВНР).
13.55 — Музыкальни киоск.
14.25 — Йийлача наIарий ди. Лахкера школа: перестройка ира саьнаш.
15.10 — «Шаратын» яхача Абхазски АССР Паччахьалкхен халхара ансамбла концерт.
16.00 — «Взгляд» яхача передача кIиранден выпуск.
17.00 — «Юрта сахьат».
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Мультфильмаш.
19.15 — «Цавовза Чаплин». Художественни фильм. 2-гIеи 3-гIеи сереш.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Здравствуйте, доктор!» яха передача.
21.55 — Футбольни обозрени.
22.55 — «Къона кино». Украински киношкола.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта!
8.15 — Документальний фильмаш.
8.55 — «Гюлли». Художественни фильм. (Грузе Госкинопром, 1927 ш.).
10.15 — Концерт.
10.25 — «Экрана тIа — 01 служба». ЦIийлара кхерзаяенах дола Iилма-довзийтара фильмаш.
11.00 — «Шун... дукхагIа ха яле».
11.45 — «Запорожец за Дунаем» яха фильм.
13.05 — «ЙиълагIа вариант». Ростоверча № 104 йолча юкъерча школерча экспериментальни программах. «Хьада тай». Кагирхой дIа а ухаш йоассалуш латтача Черноземья юртий проблемах (Воронеж).
14.00 — «Нах тIий тIа». Художественни фильм.
15.40 — «Гласность» фестивала документальни фильмаш. «КIиранден, Iурра...»
16.00 — «Слоненок» яха мультфильм.
16.10 — РСФСР городий телестудеш. Телевидене Свердловски студе программа. «Маршал Жуков».
17.15 — «Фунтика приключенеш» яха мультфильмаш.
17.55 — Хоккей. Дунен чемпионат. Финлянде сборни — ЧССР сборни. Швецера трансляци. Перерыве — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «Мойдодыр».
20.30 — Йицлургйоаца музыкальни сайренаш. С. Прокофьев. Ре мажор оркестрацарча чIондарга дола концерт.
21.00 «Ха».
21.40 — «Здравствуйте, доктор»!. яха передача.
21.55 — «Есенин Сергея даьхен иллеш». ДIаоал СССР халкъа артиста Н. Кутузова кулгалдеча СССР Гостелерадио эрсий илле академически хоро.
22.35 — Хоккей. Дунен чемпионат. ФРГ сборни — СССР сборни. Швецера передача.
00.35 — «Кердадараш».

17 АПРЕЛЬ

ОРШОТ

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Футбольни обозрени».
9.05 — «Чужой» яха художественни фильм.
10.10 — Мультфильмаш.
10.35, 15.30, 16.55 — «Кердадараш».
10.45 — ЧIондарг дIалонх Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреата М. Безверхе.
11.05 — «Гуш дар — теша хала дар».
15.45 — «Жемчужины Крылец» яха концерт. ЧССР-ра передача.
16.10 — Социологи перестройкеи.
17.00 — Берий сахьат (французски метта урокаца).
18.00 — «Сире лаьтта». Киноочерк.
18.15 — «Горела сосна, пылала...» яха документальни фильм.
18.45, 23.10 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Госбюджет: доходаши, расходаши». СССР финансий министерстверча пресс-конференцера репортаж.
19.30 — Бокхийчарна дола мультфильмаш.
20.00 — «Ши вахар, ши кхел». РСФСР халкъа артистнах Л. Сухаревскаяхи СССР халкъа артистах Б. Тениних. 1-ра дакъа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Ши вахар, ши кхел». 2-гIа дакъа.
22.55 — Прессайца вIашагIкхетар. «Экономикеи Iилма-технически прогресси». Дакъалоац СССР Министрий Совета председатела заместитела, СССР ГКНТ Председатела Б. Л. Толстыха.
23.25 — ССР Союза Паччахьалкхен академически Донкхача театра солистий концерт.

II ПРОГРАММА

8.15 — «Живая душа «Капитала» яха Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Истори. 8-гIа класс. А. И. Герцен.
9.05 — Итальянски мотт.
10.05 — «Агро». Тележурнал.
10.35, 11.35 — Астрономи. 10-гIа класс. Галактикаш.
11.05 — Вай беш.
12.05 — Хоккей. Дунен чемпионат. ФРГ сборни — СССР сборни. 2-гIеи, 3-гIеи периодаш. Швецера передача.
13.25, 22.50 — «Кердадараш».
13.30 — Калмыцки АССР «Тюльпан» яхача халхара Паччахьалкхен ансамбла концерт.
14.15 — «Iаламца барт болаш». Документальни фильмаш.
17.05 — «Фейерия-89».
17.40 — «Нагахьа санна цIи йоале».
17.50 — Фильм-реклама.
17.55 — Информационни программа (нохчий меттала).
18.05 — «Крик дельфина» яха художественни фильм.
19.35 — Информационно-музыкальни программа.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Вахара хьисап — советски». Iилманхо, общественни деятель З. К. Мальсагов. (95 шу дузаш).
20.30 — «Спасибо! — Пожалуйста!» яха передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Документальни фильма экран». «Возвращение в десятый «А» яхача документальни фильма премьера.
22.50 — «Iуйрийнара почта». (Юхагойтар).

РАДИО

15 АПРЕЛЬ, ШОАТТА

7.35 Передачай программа. Музыка.
7.40 «Юрта вахар» (нохчий меттала).
7.50 — 8.00 Хоамаш. Хаоттам.
8.15 Передачай программа. Музыка (гIалгIай меттала).
8.19 Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 «Эффективности дикали — коллектива керттера йоакхо». Беседа (нохчий меттала).
10.40 Денала поэзи. Поэта Сатуев Хьусена — 50 шу (нохчий меттала).
11.00 «Къонал».
11.30 — 12.00 «Воай город дукхаезаш».
13.00 «Халкъа тIахьожам болх беш ба» (нохчий меттала).
13.15 — 13.30 «Хано дIадех» (гIалгIай меттала).
15.15 «Бовза, къона иллиархой».
16.00 — 17.00 «Шоаттаден вIашагIкхетараш» (гIалгIай меттала).
18.00 — 19.00 «Музыкальни почта» (гIалгIай меттала).

16 АПРЕЛЬ. КIИРАНДИ

7.15 Передачай программа. Музыка.
7.19 Республикански газетий обзор.
7.30 Передачай программа. Музыка (нохчий меттала).
7.35 — 7.40 Хоамаш. Хаоттам.
8.15 — 9.00 «Шо къоабалдувцаш».
11.20 — 12.00 «Советски Iилман Ден хетадаь концерт».
15.15 — 15.30 «ГIулакх мишта ду шоана» (гIалгIай меттала).
16.00 «Литературни Нохч-ГIалгIайче». «Ханахи шийхеи». Базоркин Идриса творчески сурт.
16.30 «Дешархо» (нохчий меттала).
16.45 — 17.00 «Вай мехка халкъий музыка» (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 «Иллеца доттагIал долчарна» концерт (нохчий меттала).

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 22-45-57; редактора заместитела — 22-85-07; бехктехкама секретара — 22-84-68; отделий: партийни вахара — 22-53-12, промышленностен транспортен — 22-75-81, 22-65-01; юрта боахама — 22-47-84, 22-90-66; культура — 22-64-75, 22-75-78; письмой — 22-85-64; машинописи бюро—22-89-51; корректорски — 22-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 22-45-57; заместителя редактора — 22-85-07; ответственного секретаря — 22-84-68; отделов: партийной жизни — 22-53-12, 22-54-04; промышленности и транспорта — 22-75-81; 22-65-01; сельского хозяйства — 22-90-66; 22-47-84; культуры — 22-64-75, 22-75-78; писем — 22-85-64; машинописное бюро — 22-89-51; корректорская — 22-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00132. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92.

Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1421.